

Szerkesztő: Kiadóhivatal
és nyomda: Bul. Rez. Ferdinánd (József főherceg-ut) 4.
Telefon: 151. Sürgőnyim: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdonosa. Kiadása és rovatja nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente 1080. félre 540. negyedévre 270. havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lej. több :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Bucurestiben 50 bani felár) Hirdetések tarifa...

XLV. évfolyam, 293. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Szerda, 1930. december hó 24

Bratianu Vintila

Az ünnepre-készülő országot villámütésként érte a kis, ritkán hallott regáti falu szenzációja, ahol most hallgatagon fekszik, kiterítve halotti ágyn, az elhunyt pártvezér, Bratianu Vintila. Mereven fekszik, s hallgatagon. Az egész ország pedig, melynek sorsa több megszakítással évtizedeken át akarától függött, megdöbbenve áll a készülő katafalk előtt, mert mindig megrázó, ha egyik napról a másikra omlik a megsemmisülésbe egy tevékeny emberi élet. Am sokszorosan megnőnek a tragikus esemény jelentőségei akkor, ha arra gondolunk, hogy Bratianu Vintila egyénisége, ugy emberi, mint politikai szempontokból nézve, milyen inesszi kimagaslott az átlagos ember és átlag-politikus színvonalából.

Hatvanhárom éves volt. Ő is, akár a három eszetendővel ugyancsak tragikus körülmények között elhunyt Ionel bátyja, édesapja markáns egyéniségének karakterisztikus vonásait örökölte. A nagy államalkotó politikusi erkölesi, politikai és szerény anyagi örökén a két Bratianu-ívr egy koncepciózus dinasztia országos jelentőségű hatalmát teremtette meg a közélet minden vonatkozásában és a két Ionel műve örökségképpen maradt a kisebbik fivérre. Érdekes megemlékeznünk róla: Bratianu Vintila nem készült államférfinak. Párisban a konkrétumok, a realitások kiváló ismerőjévé kepezte ki magát a Politechnikumon, majd a francia Saligny-művek mérnöke volt. A mérnöki diplomától függetlenül, az átlagon jóval felülemelkedő gazdasági és pénzügyi képzettséggel rendelkezett már akkor, amidőn Romániába visszatérve, hidakat épített a Duna alsó folyásánál. A politika terére is, mint a liberális-párt pénzügyi szakértője lépett és míg Ionel, a bátyja, politikailag szélesítette ki a párt tekintélyét, befolyását, hatalmi súlyát, addig a fiatalabb fivér, Vintila, a párt gazdasági hatalmának alapjait vetette meg és építette ki fáradhatatlan munkabírással és közzgazdasági invencióinak lendületteljes megvalósítása útján. Széleskörű képzettségének e téren hadügyministerségét követő pénzügyminiszteri tevékenysége idején adta európai jelentőségű tanubizonyosságát: több, a nevéhez fűződő reform-törvényével vetett gátat az infláció fenyegető rémének, stabil alapokon rögzítette le a valutánk értékét és erős kézzel tartotta egysúlyban az államháztartás költségvetését. Az adó- és a pénzügyek reformja után, a Banca Nationalával teremtett gazdasági junktim útján sikerült kielégítő módon rendeznie az államadósságok súlyos kérdéseit és ezáltal nemcsak az országot kívánta függetleníteni a külföldi gazdasági piacok befolyásától, de egyben a nemzeti-liberális-párt gazdasági hegemoniáját is kizárólagos módon remélte egyszer és mindenkorra biztosítani az állam életében.

Bratianu Vintila hatvan éves volt már, amikor átvette bátyjától a dinasztia örökét: az általa gazdaságilag is hatalmassá növelt politikai pártnak és egyben az ország kormányának vezetését. Az egykor hidakat építő mérnök, mint politikus, nem hidalhatta át azonban a változó idők változott ellentéteit. Politikailag a koalíciós törekvését, gazdaságilag a függetlenség és önállóság koncepcióját cáfolták meg az események kényszerítő körülményei. Vezetése mellett pártja ellenzékbe ment, miáltal a történelem újabb és újabb alkotmányjogi eseményei új politikai és gazdasági orientációk külső és belső kiegyensúlyozódásai felé vitték az országot. A nagytekintélyű pártvezér továbbra is rendíthetetlenül öre maradt a családi tradícióknak, melyek egykor naggyá emelték a Bratianu-dinastiát. Am ezeknek a tradícióknak egyedül maradt fanatikus híve: a

A kamatellenes-törvény javaslata a Ház előtt

A pénzügyminiszter beterjesztette az erre vonatkozó törvényt, amely nyolc főbb pontból áll — Báró Jósika János és dr. Fischer József tiltakozásai az államsegélyek leszállítása ellen

Bucurestiből jelentik: A kamara mai ülésén folytatták a költségvetési törvényjavaslat vitáját. Többek között Goga Octavian is felszólalt és azt az Averescanusok nevében nem fogadta el. Kijelentette, hogy a nemzeti-parasztpárt nem váltotta be az ígéreteit, mert takarékoságot hirdetett és ehelyett *pazarlás jellemzi uralmát*. A költségvetésben két és fél milliárdos többletkiadást lát, amely végül is anarchiába visz — mondotta. A felszólalók között szerepelt *Bratianu György* is, aki a jelenlegi kormányt tapasztalatlanak mondotta.

Majd *Jósika János* báró beszélt, és a magyarság nevében megállapította, hogy az *agrárreform kisebbségellenes volt*. Kifogásolta a kormány export- és kamat-politikáját, majd élénken *tiltakozott az ellen, hogy a kisebbségi iskolák államsegélyt leszállítsák*. Szóvá tette a szesz-törvény és a CFR. hibáit, amelyekről ugyan az előző kormány tehet, azonban a nemzeti-parasztpárt sem sietett segíteni azokon. *A tisztviselői fizetések redukcióját csak úgy tartja lehetőnek, ha a kormány széleskörű árredukciót hajt végre és megváltoztatja az adópolitikáját*.

Utána hosszabb beszédet mondott *dr. Fischer József* is, aki a külföldi tőke idegenkedését abban látja, hogy az ország rendjét különböző diákattrocitások mindig fölborítják. Ő is tiltakozott az államsegély leszállítása ellen. *Sérelmesnek mondotta, hogy a zsidóság mindössze 9 millió lej államsegélyt kapjon iskolák*

és az egyháza részére, holott népessége után legalább 45 millió járna.

Ezután *Popovici* pénzügyminiszter letette a ház asztalára a kamatellenes törvényjavaslatot, amely nyolc pontban a következőket tartalmazza:

1. A szedhető kamat nem lehet több, mint a Banca Nationala visszleszámitolási kamatlába + 5%.
2. A konvencionális kamatok visszleszámitolási kamatlába legfeljebb 9% lehet.
3. A kamatfizetési kötelezettségek csak készpénzzel szemben állanak fenn.
4. Kamatok előre, maximálisan hat hónapra követelhetők.
5. A kamatfizetés kötelezettsége 5 év után elévül.
6. A törvény ellen vétő magánosok két hónapi fogságtól öt hónapi börtönig, ötezer lejtől huszezer lejig terjedhető büntetéssel sújthatók.
6. A hivatásos kölcsöntnyjtók törvényellenesség fennforgása alkalmával négy hónapi fogságtól két évi börtönig, huszezer lejtől 100 ezer lejig terjedhető büntetéssel sújthatók.
7. A kereskedelmi társaságokban a törvény rendelkezéseivel szemben felelősséggel tartoznak mindazok, akik a kölcsön nyújtásáról és az illegitim kamat szedéséről tudomással bírtak.
8. A peres keresetet csakis a hárt szenvedett fél indíthatja meg.

Halálos ítélet várható a spanyol forradalmárok bűnpörében

A spanyol lázadás vezetői önként jelentkeztek a rendkívüli bíróságnál. Szombaton kezdte meg a rendkívüli bíróság a forradalmárok bűnperének tárgyalását. Vallo-mások a forradalom megszervezéséről — Felhívás a fegyverek beszolgáltatására — A bíróság holnap fejezi be a tárgyalását — Több halálos ítélet várható —

Madridből jelentik: A madridi rendkívüli bíróság szombaton megkezdte a levert összeesküvés elfogott vezetői bűnperének a tárgyalását. Már az első napon *Zamora* volt miniszterelnök, valamint az összeesküvés egy másik vezetője, *Maura* volt miniszterelnöknek a fia kijelentették a bíróság előtt, hogy a lázadásért magukra vállalják az egész felelősséget. *Fernando de Rios* tanár és *Caballero* volt szocialista képviselő, valamint *Roman* volt konzervatív képviselő szombaton önként jelentkeztek a gyorsított bíróság előtt. Mindhármukat a madridi katonai fogházba szállították.

A mai tárgyaláson *Zamora* és *Maura* beismerték, hogy olyan megállapodás volt a forradalom vezetői között, hogy az elmúlt hétfőn

reggel öt órakor valamennyi nagyvárosban kitör a forradalom, mindenütt forradalmi bizottságokat alakítanak, kikiáltják a köztársaságot és átveszik a katonaság vezetését.

A kormány ma reggel felhívást bocsátott ki, amelyben felszólítja a lakosságot, hogy nyolc napon belül mindenki szolgáltatassa be a fegyverét, mert aki ennek nem tesz eleget, azt a kitűzött határidő elmúltával szigorúan megbüntetik. Azt hiszik, hogy még igen sok fegyver van elrejtve a lakosságnál.

Az esti órákban érkezett jelentések szerint a forradalmárok bűnpörének tárgyalása holnap befejezést nyer. Előreláthatólag a bíróság rendkívül súlyos ítéleteket hoz. Több halálítélet várható.

párt egységes ereje megbomlott és új-ambíciók törtek az élre, amelyek érvényesülést akartak és szereztek maguknak.

Az utolsó három évben egyedül maradt *Bratianu Vintila*, de az államférfi fanatizmusát és a gazdaságpolitikusi lankadatlan energiáját nem törték meg a bekövetkezett országos jelentőségen is felülemelkedett politikai és gazdasági változások. Élete a kezdettől a végéig befejezett, markáns egész: mindig hű maradt elveihez és önmagához. Van valami mélységes tragikum abban, hogy a néhai pártvezér utolsó napja a mihaesti park magányában telt el és

egyedül vivta meg utolsó harcát is a rátörő halállal. Magános fanatizmusának mélysegebb emléket nem adható voltna ennél semmiféle monumentum az utókor számára. Mert *Bratianu Vintilával* sirba száll a nagy *Bratianu-triász* utolsó tagja is: a dinasztia oldal-ágainak életútját már új irányok felé vezető a sors. Nagy szobor zuhant el a levételen mihaesti park magányában, amelynél mélyen lehajtott fejjel áll az ország mellett a történelem nemtörője, aki ma lezár egy hosszú, dicsőségteljes fejezetet a könyvében; holnap új lapot kezd és új fejezetet.

Radó Gyula aradi és budapesti ingatlanai

Egy türelmetlen aradi hitelező — Tíz százalék leütésével átveszik a gyárak a kinnlevőségeket

A Radó Gyula és Társa-cég likvidálásáról írt közleményünk széles körben keltett ma feltűnést. A passzívák nagysága még azokat is meglepte, akik többékevésbé tájékozva voltak az aruhitelről, melyet a cég igénybevett. De amilyen nagyarányúak voltak a Radó és Társa-cég kötelezettségei, olyan szokatlanul nagy összeget tesznek ki kinnlevőségei is. Beavatottak úgy tudják, hogy a kinnlevőségek nagyjában jők, csakis így történhetett, hogy a hitelezők hajlandók átvenni a kinnlevőségeket tíz százalék leütésével. Csupán egyik aradi hitelező, aki másfél millióval van érdekelve, nem volt hajlandó a megegyezésnek ezen formáját elfogadni. A többi hitelezők azonban magukra vállalták, hogy a szóbanforgó aradi céget kielégítsék.

Sok szó esett ma Radó Gyula ingatlanairól is. A tájékozatlanok és a rossz hírek meg-

szokott terjesztői azt kolportálták, hogy Radó Gyula röviddel ezelőtt, családja nőtagjaira íratta át ingatlanainak telekkönyvi tulajdonjogát. Ez nem felel meg a valóságnak. Tény az, hogy az Apponyi-köruti emeletes bérház, ahol Radó Gyulának laknak, Radó Gyuláné nevében áll, az átírás azonban nem a közelműltban történt, hanem még 1916-ban, amikor az ingatlanot vásárolták. A beavatottak szerint Radó Gyuláné pénzén. A budapesti dohány-uccai ingatlanok már szintén évek óta állanak a család nőtagjai nevében.

Minden kilátás meg van arra, hogy a lefolyt megrázkódtatás érintetlenül hagyja Radó Gyula aradi és budapesti élelénk forgalmu konfekciós üzleteit és a történetek nem hagynak jelentősebb nyomokat Arad kereskedelmi életében.

Kétséges az ellenzék győzelme a budapesti választásokon

Friedrich és a frontharcosok szövetségre akarnak lépni Wolffékkal — A baloldal lemorzsolódása várható — A polgárság több mint kilencven százaléka szavazott le

Vasárnap és hétfőn zajlottak le Budapesten a községi választások, amelyeket, mint ismeretes, nagy plakátharcok és a pártok hihetetlen arányú agitációi előzték meg. Az eredmények csak a ma esti órákban váltak ismertté, amelyek a jobboldali pártok győzelmét igazolják.

A választások eredményéről a következő jelentés érkezett:

Keresztény községi párt (Wolff)	46
Szociáldemokraták	37
Egységes polgári párt	21
A nemzeti demokrata párt (Fábián)	16
A nemzeti szabadelvű párt (Rassay)	14
Friedrich párt	10
Frontharcosok	5

Az egyedülálló Bohn-Hüvös-féle párt egy mandátumot sem kapott.

Az 1925. évi törvényhatósági választások 55 százalékát vitte el és a jobboldalnak besupán 45 százalék maradt. Ezzel szemben a mostani választáson a jobboldal 52 százalék, a baloldal 48 százalék szavazatot kapott.

Budapesten híre járt, hogy Friedrich és a frontharcosok szövetségre akarnak lépni Wolffékkal és ez ügyben megindultak a tárgyalások. Amennyiben ez a megegyezés létrejön, úgy 150 mandátum közül 93 esik a jobboldalra, 37 a szociálistákra és 30 egyéb pártokra. A fővárosi választások során a Wolff-pártra 73.000, az egységes pártra 33.000, a szociáldemokratákra 72.500, a nemzeti demokratákra 27.000,

Hogyan él Európa leggazdagabb embere?

Stockholm, december végén.

A háboru, a hadiszállítások, utána az infláció keltette fel ezt a fogalmat: „leggazdagabb ember”. A háboruig ezt a fogalmat nem ismerték. Voltak gazdag emberek, — még pedig sokan, — de „leggazdagabb ember” nem volt. A háboru alatt sokat emlegették Olaszországban a hadiszállítókat, Franciaországban Creusot-t, Németországban Stinnes és Thyssent, Ausztriában Castiglioni és Baselt, — ezek azonban valahogy el is tűntek, mint ahogy a viharos tengeren a hullám magas taraján felvet valakit, az oceánok urává teszi, és azután, mikor a hullám visszaomlik a vizekbe, az is visszacsúszik az oceánok mélyére, aki a hullámok tetején ült.

A háboru és a háboru utáni korok gazdag emberei közül csak egyetlen egy tartotta meg a vagyonát és ez az egyetlen egy, akinél gazdagabbat ma csak Amerika ismer — az is csak kettőt: Fordot és Rockefellert —: aki ma a világ harmadik és Európa legelső, leggazdagabb embere: Ivar Kreuger, akinek a nevét Krügernek ejtik és aki ma már királyoknak, államoknak ad kölcsönöket, többek között Magyarországnak is folyósította azt a nagy gyufakölcsönt, amely annak idején olyan nagy feltűnést keltett a magyar politikai életben, — ez az Ivar Kreuger ma a világ egyik leghíresebb és legelismertebb nevezetessége. Különösen azért kell róla megemlékezni, mert távolról sem ismerik, távolról sem beszélnek róla annyit, mint a háboru és az infláció mulandó pénzügyi nagyságairól.

Kreuger Ivar, a svéd gyufatrüszd elnöke, a Kreuger és Toll-cég főnöke, ma Svédország leggazdagabb embere és mint nevezni szokás: „a világ leggazdagabb agglégénye”, mert 51 éves, ugyan, de még agglégény. (Ami viszont

nem jelenti azt, hogy gyűlöli a nőket.) Stockholmban él, de nagyon sűrűn látható az európai élet három nagy központjában: Párisban, Londonban és Berlinben. A finom az, hogy sehol sem ismerik és sehol sem tudják, ki az az előkelő, magas, őszhalántéku, borotvált ur, aki a legfinomabb ételeket rendel, a legjobb borokat issza hozzá, a legelegánsabb borralátót adja, de sem költségeinek túlnagy méretével, sem módorával nem árulja el, hogy a pincér, aki a számlát átnyújtja neki, Európa leggazdagabb emberével áll szemben. Kreuger Ivar különösen Stockholmban gyakran vacsorál a nagy restauránsokban, vagy a nyáron oly sűrű, finom és nagyvilági vendéglőkben, kettésben, női társaságban. (Stockholmiban persze jól ismerik, egyebütt azonban nem.) Kreuger minden érdekes színházi bemutatón megjelenik Stockholmban, mindig ugyanazon a helyen, a harmadik sor sarkán, egy idősebb hölgy társaságában, aki az édesanyja. Mikor Kreuger Ivar estélyeket ad, utazik, vagy bármit csinál, arról soha sem értesül a világ, mert ez a dús gazdag ember, szemben annyi más sorstársával, akik hajszolják a nyilvánosság fényét és reklámját, semmitől sem irtózik jobban, mint a nyilvánosságtól. Még soha életében nem adott interjú, még Amerikába is álnev alatt érkezik meg és sikerült is a riporterek elől, akik minden érkező hajón európai hírességekre vadásznak, megmenekülnie. Oriási segítségére volt ebben az, hogy minden titkár, vagy kíséret nélkül utazik és úgy elvész a nagy tömegben, mintha ugyanannyi pénze volna, mint a legszegényebb bevándorlónak. visszavonulása a nyilvános, nagy élettől, melyet a háboru és az infláció hírességei annyira hajszoltak, egyszerűen csodálatraméltó. Bár mennyire segít is államok és királyok pillanatnyi zavaró gazdasági helyzetén, még eddig soha semmiféle kitüntetést nem kért és nem is fogadott el. Nyilvános, nagy étkezéseknél és bankettekben nem látható. Jótékonyági ünne-

Friedrichékre 19.000, Rassayékra 29.000, a frontharcosokra 8500 szavazat esik. A szociáldemokraták ugyan csak 1000 szavazattal kaptak kevesebbet, mint Wolffék, mégis kilenc mandátummal kaptak kevesebbet, mert kerületek szerint változik, hogy egy mandátumhoz hány szavazat szükséges. A belvárosban egy szavazathoz 800 szavazat szükséges, a Zuglóban 2000 és tekintettel arra, hogy a szociálisták nagyjából a perifériákon kaptak szavazatokat, így kilenc mandátummal kaptak kevesebbet. Összesen 292.000 szavazó közül 264.200-an szavaztak le, amely azt jelenti, hogy a szavazók 90,7 százaléka leszavazott a választáson, ami óriási eredményt jelent tekintettel arra, hogy a múlt választás alkalmával a választóknak csak 80 százaléka szavazott le.

Meghalt báró Jósika Gábor, az erdélyi Katolikus Status világi elnöke

Csütörtökön temetik az elhunyt elnököt.

Kolozsvárról jelentik: Ma meghalt 76 éves korában az erdélyi katolikus társadalom egyik kimagasló egyénisége: báró Jósika Gábor, az erdélyi Katolikus Status világi elnöke. Az elhunyt már hosszabb idő óta betegeskedett, halálának közvetlen oka azonban influenza volt. Temetése december 25-én, csütörtökön délután három órakor lesz a Minorita-templomból és azon Erdély egész katolikus társadalmá vesz részt.

Román politikusok a Rivierán

Manu, Mironescu és Titulescu találkozósa

Bucurestiből jelentik: Politikai körökben általános érdeklődéssel tekintenek Mironescu miniszterelnök franciaországi utazása elé. A miniszterelnök december 26-ikán utazik Bécsbe, ahol csupán egy napig tartózkodik és onnan Párisba, majd a Rivierára megy. Itt találkozik Manu Gyulával és Titulescuvval, aki husznapos szabadságot vett ki erre a célra magának. Politikai körökben a találkozás hoz messzemenő kombinációkat fűznek.

pélvekkhez pénzt ad, de a nevét nem adja oda. Semmiféle más üzlete nincs, mint gyufagyárak, melyeket apjától örökölt és amelyeket annyira kibővített, hogy ma már nemcsak az egész svéd gyufatrüszd az ő uralma alá tartozik, hanem az egész világ gyufagyártásának ő az ura, de a gyufán kívül már régen uralma alá tartoznak más vállalatok is: bányák, bankok, ujságok. Hiszen az utolsó években már nem is foglalkozott mással, csak államok pénzügyeivel és pénzkölcsönökkel, melyeket leghíresebb és leghiteleképesebb országoknak adott kölcsön.

Rettenetes vagyona tulnyomórészen házakban és telkekben fekszik. Különösen sok az ingatlan Berlinben, ahol az utolsó fél évben súlyos veszteségek érték, mert a házak értéke, mint minden érték Berlinben, erősen esett. Stockholmban pedig minden harmadik ház az övé. Természetes, hogy ezt a rettenetes gazdag embert Európa minden részéről, de Amerikából is valósággal megostromolják tanácsokért, finanszírozási és pénzügyi segélykérő levelekkel. Kreuger rettenetes üzemenben minden annyira meg van szervezve, hogy ezekre menő postájából össze-vissza öt-hat levelet kap naponta kezébe. Titkárai és alkalmazottai annyira átszűrnek a leveleket, hogy nem engednek eléje más írást, mint azt, amely az ő személyes intervencióját és intézkedéseit igényli. Kreuger rendkívüli szervezőtehetségnek tulajdonítható, hogy az összes fontos hivatalokban, melyek ügyeit intézik, csupa bizalmi embere van, akiket kitűnően ismer, akik évek hosszú sora óta állnak szolgálatában és akiknek a maguk hatáskörében teljes intézkedési joguk is van. Érzelmességét, sőt bizonyos tekintetben szentimentalizmusát mutatja az a tény, hogy nemcsak Stockholmban, hanem külföldi képviselőiténél is, elsősorban barátait és volt iskolatársait helyezi el és ha valaki úgy jelentkezik nála, mint egykori iskolatársa, annak kétségtelesen „nyert ügye” van. Ennek

Bratianu Vintilát politikai ellenfelei is könnyezve parentálták el

A parlament mai ülésén az összes politikai pártok áldoztak az elhunyt emlékének —

Tragikus körülmények között történt a pártvezér halála — Kombinációk a politikai változásokról a liberális pártban — Az utolsó nyilatkozat — A nemzet halottja

Szombaton temetik el Bratianu Vintilát

Románia politikai köreit mélyen megdöbentette Bratianu Vintila halála. Bár sok ellenfele volt a liberálisok vezérének, halálhíre mégis őszinte részvétet keltett. Általános a vélemény és az aradi liberális-párt vezetői is úgy tudják, hogy Bratianu Vintila halála erősen ki fog hatni a politikai helyzetre és mély változásokat idéz elő: Bratianu Vintila ugyanis makacs elszántságával az utóbbi időben úgyszólván beekelődött az egyes pártok közé és magatartásával nagyban hozzájárult, hogy az annyira óhajtott pártközi béke ne jöjjön létre.

Egyelőre még egyetlen párt sem foglalt állást a várható eseményekkel szemben, csupán a pártok vezetői tanácskoznak bizalmas embereikkel. Elsősorban Bratianu György frakcióját érdekli a Bratianu Vintila halálával bekövetkező helyzet. Nincs kizárva, hogy most Bratianu Györgyék visszatérnek az anyapárthoz, amely így megerősödve léphet a főmegek elé. A politikai helyzet ismerői szinte bizonyosra veszik Bratianu György visszatérését.

Egy másik kombináció szerint Duca volt külügyminiszter kerül a párt élére, aki már rég felöltötte a liberális-párt vezető állásának. Állítólag a kulisszák mögött titkos harcok is dúltak emiatt, amelyekből azonban csak kevés hatott ki a külvilágra. Annyi bizonyos, hogy a pártot ezentúl Duca fogja vezetni, habár egy másik fölfogás szerint a párt nem térhet el a hagyományoktól, vagyis, ameddig csak lehetséges, a párt élén Bratianu-családbeli politikusnak kell állni. Most, hogy Bratianu Vintila meghalt, a liberálisok állítólag szeretnék, ha Argetoianu, aki az elhunyt pártvezérnek es-

tulajdonítható, hogy az összes vállalatának vezető állásainál csak régi, megbízható, ismert embereket tart és ez a magyarázata annak is, hogy ezektől a vállalatoktól soha senkit el nem bocsátanak és aki Kreuger vállalatánál állást kap, az igazán „élet-hossziglan” van ellátva, — kivéve azokat a női alkalmazottakat, akik időközben férjhezmennek és önmaguktól válnak meg állásaiktól. Magának Kreuger Ivarnak egy rendkívül polgári, de igen nagy díszel berendezett dolgozószobája van, amely előtt titkárnő vigyáz arra, hogy senki hivatalan a küszöböt át ne lépje.

Kreuger ismételtén járt Budapesten is és fia maradt szabad ideje, esténként elment az Operaházba, mert nagy zenekedvelő. Általában szerény, csendes, finom ember, akinek legfőbb öröme az olvasás. Abban a Kerti pegyedben, ahol Stockholmban egy bérházban állandó lakása van: gyönyörű könyvtára van, beépített szekrényekkel és ebben a könyvtárban minden új könyv, amely az utolsó tíz évben megjelent, megtalálható. Kreuger különösen a francia irodalomnak nagy tisztelője és azt mondják, a modern francia íróknak nincs alaposabb ismerője a világon, mint ő.

Mindenesetre rendkívül furcsa és érdekes jelenség lehet a világnak ez a harmadik leggazdagabb embere, akiről legjobb barátai sem tudnak semmi rosszat sem mondani, — viszont amit elmondanak róla, az csupán a polgári erények dicsérete: a szorgalomé, a szerénységé, a kitartásé. Nem különö, nem abnormálisan visszavonult, mert szereti a vidám életet, a nőket, a finom környezetet, a kellemes utazást, a jó színházat, a szép könyvet, — viszont életét a munka, az elfoglaltság, a szorgalom tölti be. „Rendes ember” — és sikere és boldogsága a rendes ember jutalma.

küldt ellensége volt, visszatérne a pártba. Kormánykörökben remélik, hogy most már lehetőségessé válik a liberálisoknak a román nemzeti-parasztpárthoz való közeledése.

Bratianu Vintila pályafutása

Bratianu Vintila 1867-ben Bucarestben született, tehát 63 éves volt. Bátyja: Bratianu Ionel mint ismeretes, 1927-ben halt meg és ezzei a Bratianu dinasztia összes politikai előjogai Bratianu Vintilára szállottak. Az elhunyt pártvezér fiatalkorában a párisi műegyetem előadásait hallgatta és ott mérnöki oklevelet szerzett. Amikor visszatért Romániába, építőmérnök lett. A Saligny-műveknél állott alkalmazásban és résztvett az egyik nagy dunai híd megépítésében. A pártmunkában a pénzügyi kérdések tanulmányozásának szentelte minden idejét és ezen a téren alapos ismeretekkel is szerzett. Még a háboru előtt Bucaresti polgármesterének választották. 1916-ban hadügyminiszter, később municós miniszter lett. A háboru után az összes liberális-párti kormányokban a pénzügyminiszteriumot vezette és ezen a téren sok reformot is hajtott végre.

A kora hajnali órákban érkeztek meg a fővárosba az első híradások Bratianu Vintila tragikus elhunytáról. A politikus tegnap Mihaesti-i birtokára utazott, ahol különösen az utóbbi időben sokat tartózkodott. Ebéd után szokása szerint pihenni tért, majd később a kertben sétált. Délután fél ötkor rosszullet fogta el és összeesett az egyik kerti pad mellett.

Megrendítő részletek

A birtok jóságkormányzója vette észre a földön az ájultan heverő Bratianu Vintilát és a szolgaszemélyzet segítségével beszállította a házba. Azonnal sürgönyöztek Ramnicul Valceaba, ahonnan autón két orvos érkezett meg csakhamar a helyszínre, hogy a volt miniszterelnököt első segélyben részesítsék. Bratianu Vintila estefelé jobban lett, mire az orvosok úgy határoztak, hogy a súlyosan beteg liberá-

A halál előtt elnémul a harci zaj

Bucurestiből jelentik: A kamara ma délutáni ülésén elparentálták Bratianu Vintilát. Sorban szólaltak fel az egyes politikai pártok megbízottjai, hogy néhány szavas beszédben áldozzanak az elhunyt államférfiu emlékének. Az első felszólaló Pop C. István kamarai elnök volt, aki a kormány nevében bucsúztatta Bratianu. Kegyeletes szavakban méltatja érdemeit és kijelentette, hogy Bratianu Vintila halálát az egész román nemzet gyászolja. Jellemes, egyeneslelkű ember, aki éppen ezért számos ellenséggel rendelkezett. Javasolja, hogy a kamara intézzen részvétáviratot az elhunyt családjához. Utána Mironescu miniszterelnök beszélt és a nemzet gyászát fejezte ki. Még politikai ellenfelei sem vonták kétségbe Bratianu Vintila hazaszeretetét és jellemzilárságát. Szerepét az ország életében a történelmi fogja megörökíteni.

Iorga professzor sirva szólal fel és többek között a következőket mondja:

— A halál előtt elnémul minden harci zaj, csak a tisztelet és kegyelet szavai hallhatók.

Kijelenti, hogy nem tartozott barátai közé, de ellensége sem volt. Utána Goga Octavian a néppárt, Lupu dr. saját pártja, Hans Ottó Roth pedig a német párt nevében parentálta el a halottat. A Magyar Párt képviselőjében báró Josika János beszélt, aki az elvek és meggyőződések emberének mondotta az elhunytat.

GULÁCSY IRÉN, PAX VOBIS.
SÁNDOR FERENCNÉL kapható.

Finom télikabátok

nem gyári munka, saját készítmény,
kék és fekete színben

96.—

pengőtől feljebb
nagy választékban

Fehér M. Miksa

Világvárosi Áruháza
Budapest, Károly-körút 12.

lis vezért gondosabb orvosi kezelésben részesítik és ezért Bucarestbe szállítják. Amikor az orvosok hozzáfogtak a szállítás előkészületeihez, Bratianu újból elájult, mert hűdés érte, amely feltestét megbénította. Éjjel 12 órakor következett be a halál.

A halál beállta után nyomban értesítették a liberális-párt vezető tagjait a gyászos eseményről. Duca, aki elsőnek kapta kézhez az értesítést, a párt korifeusait értekezletre hívta meg lakására. Az értekezlet úgy döntött, hogy a párt megbízásából Duca és Bratianu D. B. utaznak ki Mihaestire, hogy a temetésre megtegyék az előkészületeket. Bratianu Dinut, aki külföldön tartózkodik, táviratilag visszahívták. A liberális-párt szűkebb vezető bizottsága egyidejűleg úgy döntött, hogy ideiglenesen Duca volt külügyminisztert bizza meg a liberális-párt ügyeinek vezetésével.

A liberális pártvezér az utóbbi időben mintha már előre érezte volna halála közeledését. A legutóbbi constantai gyűlés után kijelentette:

— Már nyugodtan halok meg, mert tudom, hogy pártom átjutott a válságon.

Halála előtt néhány órával ezeket mondotta egyik barátjának:

— Nekem el kell mennem, harcoljatok ti tovább a monarchikus elvek mellett!

Bucurestiből jelentik: Bratianu Vintila temetése valószínűleg szombaton megy végbe. Az elhunyt államférfiu a nemzet halottjának deklarálják és temetése ügyében Franasovici volt államtitkár folytat megbeszéléseket a liberális-párt nevében Mironescu miniszterelnökkel. Az elhunyt bátyja, Bratianu Dinu, Párisban vette tudomásul a hírt és nyomban hazaindult.

A liberális-párt elhunyt vezérének 16 éves fián kívül egy fogadott fia is volt, Frangus Gheorghe, egy mihaesti-i földműves gyermeke, aki gyermekkori játszótársa volt fiának.

Fischer József cionista képviselő után Craciun kormánypárti képviselő az egykori ellenfelek kegyeletét tolmácsolja. Bratianu György kijelenti, hogy bár sok tekintetben nem egyeztek elveik, Bratianu Vintila hazaszeretetét és jellemzilárságát senkisémm vonhatta kétségbe. Radaceanu a szociáldemokraták nevében beszélt, majd Pop C. István felfüggesztette néhány percre az ülést.

Szünet után a napirendre tértek. Ma a kamara jövő évi költségvetését tárgyalták és az ülés ezuttal sem mult el incidens nélkül. Több képviselő kifogásolja Pop C. István athéni és londoni utjait, amelyek milliókba kerültek. Pop C. István válaszában kijelentette, hogy athéni utazását saját költségén eszközölte, míg a londoni utra feltétlenül szükség volt, mert képviselni kellett Romániát az interparlamentáris konferencián. Iorga professzor felszólalásban közli, hogy sohasem vonta kétségbe Pop C. István jóhiszeműségét. Majd rátér arra, hogy néhány képviselő állandóan zavarja felszólalásaiban.

— Ha nem akarnak meghallgatni, — jelentette ki — menjenek haza. Örülhetnek, hogy felszólalásaimmal emelem a kamara nívóját akkor, amikor itt hetenkint vágják egymás fejéhez az összes háziállat-neveket.

Az ARADI KÖZLÖNY szenzációs tartalmu, gazdag karácsonyi száma rendkívül érdekes cikkekkkel, képekkel és rajzokkal illusztrálva jelenik meg.

Szinház — Irodalom — Művészet

A gyógyulást kereső Győző Alfréd beteljesedésre váró különös álma...

A népszerű művész, ha felgyógyul, előadást rendez a jegyek árának előjegyzését kéri.

Különös ember ez a Győző Alfréd. Szereti kétségbeejteni barátjait, legutóbb is súlyos betegségen esett át. Mindig tud — sajnos — alkalmat szerezni arra, hogy a sok-sok híve megnyilvánítsa szeretetét iránta. Most még maródi, kezdi ugyan összeszedni magát, de az arca továbbra is halovány, s meg van fogyatkozva. A kávéházi életéről azonban nem tud lemondani. Ennek a zürzavarnak, zsidongásnak a szerelmese és valljuk meg őszintén, pillanatnyilag nincs is semmi különösebb elfoglaltsága. Csodálatos azonban, hogy annyi sok megpróbáltatás után is a kedélye friss maradt és ő külön mindig szervíroz valami egyéni történetkét az oszonna-kávé mellé. Legutóbb ezt mesélte el:

— Furcsa dolog esett meg velem négy éjjelen át — kezdte szavait. — Folytatólagos álmot álmodtam, minden éjjel ott röpött elém az álom képe, ahol előző éjszaka abbahagytam, mintha többkötetes regényt olvastam volna...

Kis költői szint is ad a dolognak:

— ... Kicsiny arany csengő csilingelt a fejem felett... Szavának dallama mintha így szólt volna: „Itt az aranyhajó, ülj belé és elvitorlázunk oda, amelynek pitvarában már háromszor voltál, de idejében megugrottál...” Jobban szemügyre vettem ezt a különösen csilingelő csengőt és akkor észrevettem, hogy egy kicsi angyal rázza és mosolygott hozzám. „Tudom — feleltem — már három kapucézzel tartozom Neked, jobban mondva Péterünknek, félek, nemsokára lekvitteljük”. Az angyali mosolynak nem tudtam ellentállni, nem hiába gyenge a szívem és beültünk az aranyhajóba, amely fölszedte horgonyait. Amikor meguntuk már a felhő-charibdysek között az uszálást, egy kövér bárányielhőre telepedtünk rá és az angyalom sebesen irányította a hajóvívünket Szent Péter tanyájára felé.

— Közben megérdeklődte, hogy ugyan miért is akarok újból „áténeznit”? Kijelentette, hogy már nem is hisz nekem, hiszen a végén mindig kerekre oldok. Mondom erre az angyalkának, hogy bizony nekem megést semmi hajlandóságom nem lenne az „átkukucsálásra”, de olajozni kellene a szervezetem kerekét, az olaj pedig pénzbe kerül, ez meg nekem nincs.

— Az angyalka jóságosan mosolygott és így válaszolt: „Na nem kell mindjárt olyan tragikusnak látni az esetet. Adok én neked egy jó tanácsot, mert ismerem a jó aradiakat, akik között van egy pár kedves kundschaftom. Nálad még nem késő a segítség, neked még nem muszáj átvándorolni hozzánk, ahol ugyan nagyon jól bannánk veled, de félek, hogy elvagnád tőlünk. Ezért van egy ajánlatom. Ezzel a kedves aradi közönséggel lehetne valamit csinálni. Az nem nézheti tétlen Győző Alfréd szörnyű nagy „olajhiányát”. De ne te kérd őket, itt vagyok én és ezennel azt a propozíciót teszem, hogy Győző Alfréd egészségének helyreállítása céljából egy előadást rendezzen. De ennek az előadásiak terminusa még nagyon kitolódhat, addig nem élhet a szervezete „olaj” nélkül, előlegezze tehát a közönség a jegy árát arra az előadásra, amely ebből az alapból felgyógyultan játszik majd el az aradi publikum előtt. Mert bizony, ha arra várunk, hogy egyszer ugyanis egészséges lesz és akkor játszik, az utópia, az egészségnek a kiválásába bele is halhat...”

Itt elhallgatott egy pillanatra, majd így füzte tovább szavait:

— Különös álom, ugye? És azt hiszem, nagyon őszinte!...

A válasz igenlő volt. — **TARJÁN,**

Győző Alfréd elhatározta, hogy „örző an-

VILMA hollandi királynő — magyar cigányzenész fiának keresztanyja

Hju Debreceni Fekete Mihály szerencséje — Akinek az apja elbűvölő muzsikája szerzett királyi keresztanyját — A királynő ötezer hollandi forintot adott keresztfiának ajándékba

Amszterdamból jelentik: A holland fővárosban a napokban látta meg a napvilágot egy cigánypurdó, akit Vilma királynő, mint keresztanyja megbizásából, első szárnysegéde, Hoowitz gróf tartott keresztvívre. Annak, hogy a kis cigányfiának királynői keresztanyja lett, igen érdekes története van.

Még a háboru után történt, amikor a jazz mindinkább kezdett teret hódítani Budapesten is, több magyar cigányzenész vette a vándorbotot és külföldön próbált megélni a magyar nótából. Ezek között a világiáróvá lett cigányok között volt Debreceni Fekete Mihály primás is, aki a békeévekben a magyar főváros egyik előkelő kávéházában muzsikált. Egy csoport ilyen összeverődött cigányzenész Amszterdamba került és a hollandusok nagy gyönyörűségére évek hosszú során át húzta a szebbnél-szebb nótákat esténként a Wilhelmina Cafféhausban, debreceni Fekete Mihály bandája.

Három esztendővel ezelőtt egy este fenséges vendége volt a kávéháznak: Henrik herceg, Vilma királynő férje. A herceg előkelő társaságával mulatozni tért be a kávéházba, ahol egyébként a királyi ház tagjai gyakran megjelennek, ami a holland társadalmi élet konvencióktól jórésben mentes demokratizmusára jellemző. A herceg nagy kedvelője a tokaji bornak és a magyar zenének és főleg ez a körülmény csábította a Wilhelmina Cafféhausban megjelenésre. A királyi vendégek mulatoztak és természetesen Debreceni Fekete Mihály húzta. A bánatos, bus, szomorú,

majd vig, paffogó és tüzes magyar nóták és bubájos bécsi keringők egyszeribe belopták magukat a fenséges vendégek szívébe. Különösen Henrik hercegnek tetszett a cigányzenészek produkciója és a primást,

Debreceni Fekete Mihályt azzal is kitüntette, hogy maga mellé ültette és úgy húzatta a fülébe.

A mulatozás — az udvari nyelvek indiszkrécioja szerint — reggelig tartott a kávéház külön termében és délelőtre folytatódott a királyi palotában. Polgári fiúnak kétségkívül szokatlan ilyen mulatozásról hallani, de aki ismeri Henrik herceg jókedélyét, az tudja, hogy az ilyen mulatság nála gyakorta előfordul. Királyi felesége pedig mindehhez — hogy úgy mondjuk — jó arcot csinál, hiszen Hollandiában a királynő férjének igazán más dolga sincs. Sőt nem egyszer történik meg, hogy hajnali mulatozásában a királynő is meglepi férjét és közvetlen modora folytán igen szívesen eltölt egy-két órát férje és vendégei kedves társaságában. Ez alkalommal ugyancsak megtörtént az, hogy a királynő megjelent férje lakosztályában, ahová a messzi termekbe is el-el síró magyar melódiák csaltak. A királynőnek is rendkívül megtetszettek a magyar nóták és ettől kezdve Mihály primás több ízben kapott meghívást bandájával a királyi palotába. Egy másik alkalommal történt, hogy telefonüzenet érkezett a palotába az éppen ott tartózkodó primás számára, amely arról értesítette, hogy Debreceni Fekete Mihályt egy egészséges fiugyermeknek adott életet.

A királyné nyomában kijelentette, hogy ő elvállalja a keresztanyai tisztét.

Hju Debreceni Fekete Mihály ötezer hollandi forintot kapott ajándékba királyi keresztanyjától és talán mondanunk sem kell, hogy ezenkívül — királyi bébé-stafirungot is.

Bélyegalbumok

és ritka bélyegek
hiányjegyzék szerint

KERPEL-néi.

gyalának” jó tanácsát elfogadja, az előadást valóban megrendezi. Husz esztendőes derék színészi multijára való hivatkozással arra kéri az aradi közönséget, a jegyek árát a lehetőséghez mérten előlegezze, hogy ebből az összegből végre talpra álljon és egy későbbi dátumon valóban a közönség elé lépjen. Az előleg-összegeket szíveségből a Muzsaj József ruhakereskedő-cég továbbítja (Szinház-épülettel szemben).

* Az aradi Városi Színház heti műsora, Szerda: A szent este miatt nincs előadás. Csütörtökön, december 25-én, karácsony első napján délután 4 órai kezdettel: Csunya lány (operett). Este fél 9 órai kezdettel: Huszárfogás (operett, B) bérlet). Pénteken, december 26-án, karácsony másodnapján délután 4 órai kezdettel: Abris rózsája (vigjáték). Este fél 9 órai kezdettel: Az utolsó Verebely-lány (operett, C) bérlet). Szombaton, december 27-én este fél 9 órai kezdettel: A cárnó (színmű, A) bérletben. Poór Lili vendégfelléptével). Vasárnap, december 28-án délután 4 órakor: Első feleség (vigjáték, Poór Lili és dr. Janovics Jenő együttes felléptével). Este fél 9 órai kezdettel: Bánk bán (Katona József drámája, B) bérletben, dr. Janovics Jenő és Poór Lili együttes felléptével).

* AZ ARADI SZÍNHÁZI IRODA HIREI. Ma szünet, holnap Csunya lány és Huszárfogás, Ma este ismét szünetel a magyar színház, de holnap, ünnep első napján délután és este is tart előadást, A délutáni előadás, amelyet mérsékelt helyárak mellett tartanak, A csunya lány című nagy sikert arató operettújítás reprize lesz. A délutáni előadás négy órakor kezdődik. Este fél 9 órai kezdettel a Huszárfogás kerül előadásra, a kellemes zenéjű, szellemes szövegvivű huszárfogás. Mindkét ünnepi előadásban fellép Karácsonyi Miklós, az ismert fiatal táncoskomikus is. — Ünnep másodnapján: Abris rózsája és Az utolsó Verebely-lány, Karácsony másodnapján délután négy órai kezdettel a

kitűnő amerikai darabot, az Abris rózsáját mutatják be szintén félhétváros mellett. Este fél 9 órai kezdettel Az utolsó Verebely-lány című slágeroperett reprizeit adják — Poór Lili és Janovics Jenő dr. Aradon, Poór Lili a három legjobb szerepében lép fel a hét végére kitűzött vendégjátéka kapcsán. A cárnó című világhírű Bíró Lajos-Lengyel Menyhért-darabban a címszerepet, az Első feleség-ben szintén a címszerepet, a Bánk bánban Gertrudis királynét fogja alakítani a nagynevű drámai hősnő Janovics Jenő dr. az Első feleség-ben a férjét, a Bánk bánban életének legragyogóbb alakítását, Biberachot fogja játszani. — Somlay Aron, László Andor, Mayer Kató, Ujvári Lajos az aradi színház legközelebbi vendégei.

MAGYAROK ÉBREDJETEK, vigyázzatok!

A népszámlálás napján, tíz év sorsát, nemzetünk sorsát döntjük el! Ezen a napon emelt fővel és büszkén mondjuk meg, hogy magyarok vagyunk és azok is akarunk maradni!

Akar
Szép
Értékes
Tökéletes
Karácsonyi
Ajándékot,

keresse fel

Kun József és Fia

ékszerműveseket,

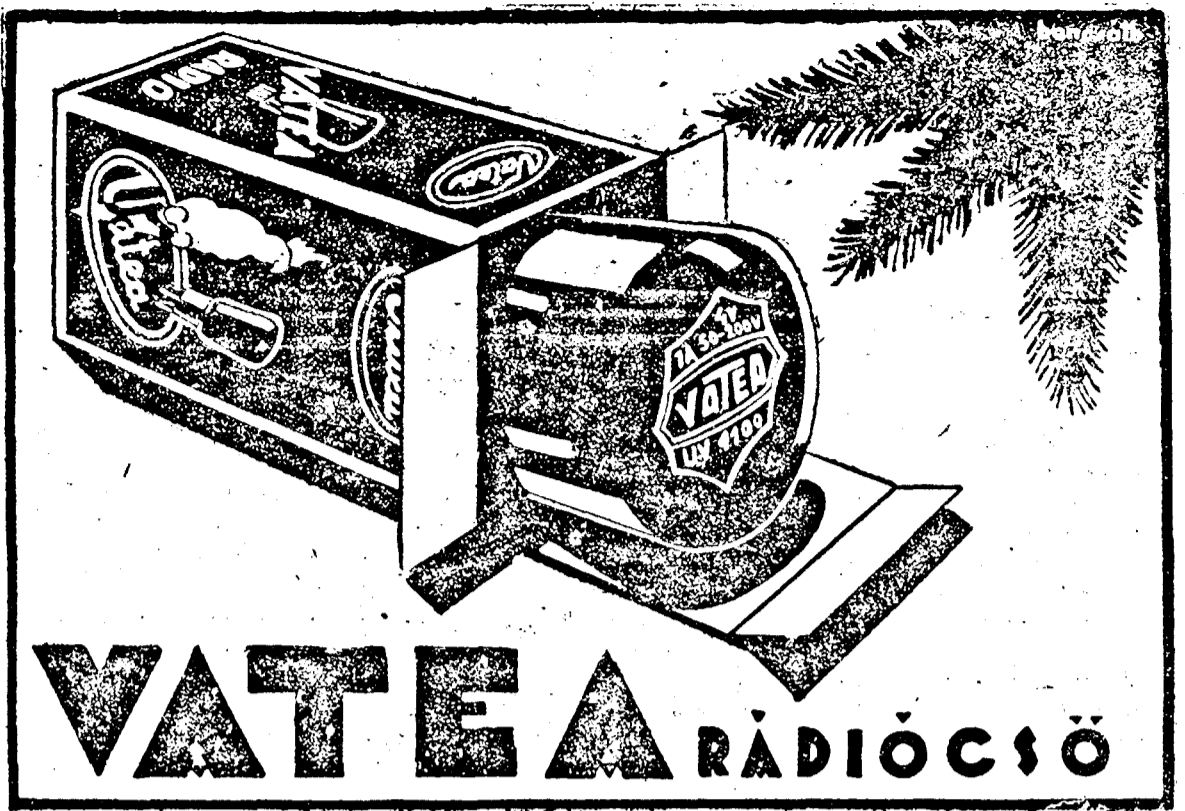
ahol leszállított áron vásárolhat.

A Vadászkiirt-kávéház Bérczi Károly vezetése alatt megnyit. Minden este Alma-Csóka cigányzenekara muzsikál. — Elsőrangú ételek és italok szolid árakban.

Fellázadt egy orosz csatahajó legénysége

A lázadást leverték, a matrózokat megtizedelték.

Londonból jelentik: Konstantinápolyi jelentések szerint szenzációs események játszódtak le a Prof. Infern nevű orosz csatahajó fedélzetén. A hajó az odesszai kikötőből futott ki és a Fekete-tengeren manővrözött. Nem messze a várnai kikötőtől a hajó legénysége fellázadt és a hajót a várnai kikötőbe akarta vinni, hogy megadja magát a bolgároknak. A tisztek és néhány száz matróz a lázadók ellen fordultak. Vad csata kezdődött a páncélos hajó fedélzetén, amely órák hosszáig tartott. Végül is sikerült a lázadást leverni. A hajó megindult Odessza felé, ahová tegnap este érkezett meg. A lázadó matrózokat letartóztatták és azonnal megtizedelték őket. A többiek a forradalmi törvényszék elé kerülnek. Az orosz flotta körében egyébként már hetek óta ellenforradalmi mozgalom észlelhető. A börtönök tele vannak lázadó és az engedelmséget megtagadó matrózokkal s a forradalmi törvényszékek tömegével hozzák a halálos ítéleteket a lázadók ellen.

Vezérképviselő: **Vértés Vilmos, mérnök, Arad.**

Az aradi liberálisokat mélyen megrendítette vezérük halála

Bratianu Vintila tragikus elhunytáról csak a déli órákban érkezett meg Duca hivatalos távirata — Marcus Mihály részvéte az elhunyt özvegyéhez — Aradi és aradmegyei küldöttség vesz részt a temetésen — Bratianu Vintila kétizben tartózkodott Aradon

Érdekes epizódok a pártvezér életéből

Ma reggel szerzett tudomást Aradváros közönsége a román politikai élet egyik markáns alakjának, *Bratianu Vintilának* haláláról. Már a kora reggeli órákban egymásnak adták a kilincset a liberálist párt aradi tagozatának helyiségében azok a vidéki párthívek, akik a hír hallatára vonatra ültek, hogy Aradon a központban bővebb részleteket kapjanak a tragikus halál részleteiről. Az aradi liberálist párt a hír vétele után nyomban összeült, hogy megtegye az előkészületeket a központi pártvezetőség rendelkezéseinek elintézésére.

Délelőtt 10 órakor *Marcus Mihály*, a liberálist párt aradi tagozatának elnöke, *Teodorescu Constantin* tanár és *Vulpe József* párttitkár társaságában megszerkesztették az özvegyhez és a nemzeti liberálist párt központi vezetőségéhez küldendő részvéttáviratokat annak ellenére, hogy a tragikus hír hivatalos formában délelőtt még nem érkezett meg az aradi pártvezetőséghez. A déli órákban érkezett meg *Duca* volt belügyminiszter távirata, amely bejelenti *Bratianu Vintila* hirtelen elhunytát. A híradás a következőképpen hangzik:

— *Mélyes fájdalommal tudatom, hogy ma: december 22-én, este fél tízkor Mihaesti-ben elhunyt szeretett pártvezérünk, Bratianu Vintila. Átérezve azt a hatalmas nemzeti és közgazdasági munkát, amelyet oly nagy következtességgel és akaratlaltal hajtott végre ennek az országnak konszolidációja érdekében, megrendülve érezzük, hogy Bratianu Vintilának az élők sorából való távozása mily pótolhatatlan veszteség, úgy a nemzet, mint a párt szempontjából. Vezérünk elhunytával a román közéletnek igen karakterisztikus alakja távozik*

**Képeskönyvek, bélyegalbumok
karácsonyra legolesóbban
Sándor Ferencné!**

a közélet porondjáról. Kérem, hogy a szomorú hírt hozzák mielőbb az egyes párttagozatok tudomására azzal, hogy a temetés időpontjáról később küldünk értesítést.

A központi pártvezetőség nevében:
I. G. Duca.

Marcus Mihály dr., az aradi párttagozat elnöke a központi vezetőségnek meleghangú részvéttáviratot küldött, egyben táviratban kondolált az elhunyt özvegyének is.

Bratianu Vintila szíve

A Banca Romaneasca aradi fiókjának igazgatói szobájában szomorú a hangulat. *Marcus Mihály* dr., az aradi párttagozat elnöke, akil szívélyes személyi kapcsolatok fűztek az elhunytához, könnybe lábadt szemekkel ül íróasztala mellett, képtelen dolgozni, mert gondolatai *Mihaesti*-be röpködnek, ahol talán most ravatalozzák fel a román politikai élet kiváló vezéralakját: *Bratianu Vintilát*.

— Többször jártam házában — mondja *Marcus Mihály* dr. könnyes hangon. — Amilyen keményakaratu ember volt a politikában, olyan szívélyes közszeretnek örvendő ember volt családi életében. Feleségével, *Bratianu Liával* gyönyörű családi életet élt. Házasságuk 10-ik évében született meg *Vintilica* nevű fiúgyermekük.

Marcus Mihály dr. ezután igen érdekes epizódot beszél el arról, hogy az elhunyt *Bratianu Vintila* hogyan fogadott magához és nevelt föl egy parasztygyermeket.

— 1916-ban történt, hogy *Bratianu Vintila* mihaesti-i tartózkodása során az uccán egy megéhezősen hiányos öltözötű parasztygyermeket pillantott meg. Érdeklődésére a gyermek elmondta, hogy apja a háborubban esett el. Az értelmes gyermek anyjára megtetszett *Bratianu Vintilának*, hogy magához fogadta és egy hajszállal sem hánt vele megkülönböztetett módon, mint saját gyermekével.

— Sok mindent beszélnek — folytatja *Marcus Mihály* dr. elnök — de kevés mindebből az igazság. Én nagyon jól ismertem *Bratianu Vintilát* és mondhatom, gerincesebb, következetesebb, harcra később embert nem ismertem nála a román politikában. Ő volt a mi *Tisza Istvánunk*. Rengeteg ipari és kereskedelmi vállalatot létesített, de soha a vezetőségben helyet nem foglalt el és arról volt

híres, hogy tantemeket nem fogadott el.

Annak jár pénz, aki dolgozik

Liberális körökben egy érdekes epizódról beszélnek, amely néhány nappal ezelőtt az elhunyt *Bratianu Vintila* és *Pop C. István* kamarai elnök között lejátszódott.

Mint ismeretes, a liberális párt vezére az utóbbi időben nem igen látogatott el a parlament ülésére. *Pop C. István*, a kamara elnöke néhány nappal ezelőtt felszólította a pártvezért, hogy vegye föl 360.000 lejt kitevő képviselői járandóságát, *Bratianu Vintila* udvarias levélben válaszolt, melyben kijelentette, hogy csak annak a parlamentti képviselőnek jár rapidi, aki meg is jelenik a gyűléseken, aki azonban nem tevékenykedik a parlamentben, annak nem jár fizetség sem. A kamara elnöke erre újabb levelet intézett *Bratianu Vintilához*, amelyben arra kérte, engedje meg, hogy a 360.000 lejt felesége vegye fel, aki a *Principele Mircea* jótékony egyesületnek elnöknője és azt fordítsa az egyesület céljaira. A pártvezér azonban ettől is mereven elzárkózott.

Az aradi liberális párt vezetősége elhatározta, hogy vezérének temetésére népes küldöttséget delegál *Bucurestibe*, illetve a temetés színhelyére. A küldöttség intellektuális csoportját dr. *Marcus Mihály* vezeti és abban *Constantinescu* tanár, dr. *Groza János* volt képviselő, dr. *Henriu György* volt képviselő, *Ples János* volt képviselő, *Marculescu Athanasz* ügyvéd és dr. *Iancu Ádám* volt képviselő vesznek részt. A liberálisok kiegészítő küldöttsége pedig a vidéki tagozatok köréből kerül ki.

A pártvezér Aradon

Aradon két ízben fordult meg *Bratianu Vintila*. Először 1920-ban mint megyei képviselőjelölt és másodsor 1922 februárjában ugyancsak mandátum ügyében járt Aradon. Harmadik látogatása pusztán a véletlenség folytán nem következett be, mert a tervek szerint a liberális párt aradi kongresszusán neki is beszélni kellett volna, azonban sürgősebb ügyei akadtak *Temesváron* és így Aradot elkerülte.

Az utóbbi idők izgalmái nagyon megviselték a pártvezért. A liberális párt aradi tagozatának elnöke két héttel ezelőtt járt utóljára *Bratianu Vintila* *Bucuresti*-i lakásán és ekkor már minden ellenkező erősítése dacára a fáradtság jelei mutatkoztak. Nem tekinthető véletlenségnek az sem, hogy az utóbbi napokban a pártvezér oly sokat tartózkodott mihaesti-i birtokán. Ugy gondolta, hogy a csend és az idegnyugalom vissza fogja állítani régi egyensúlyát.

FELKÉRJÜK igen tisztelt hirdetőfeleinket, hogy karácsonyi lapszámunkba feladni szándékolt hirdetésüket szerda déli 12-ig juttassák el kiadóhivatalunkhoz, hogy azok az ünnepi számunkban megjelenhessenek.

H I R E K

Karácsony küszöbén

Állva, már csak egy nap választ el attól, hogy ez-aden is bensőséges örömmel telessük minden olvasónk reggeli asztalára karácsonyi számunk testes lapköteget. A rohanó idő sodrában, az Aradi Közlöny napi életében új megállópontot jelent a negyvennégyoldalas karácsonyi számunk, amely a kisebbségi magyar publicisztika újabb komoly értékléteje marad. Bizonyosra vesszük, hogy olvasóinknak csak örömet és meglepetést szerzünk, amidőn karácsonyi lapunk gazdag hasábjait szemel el tartva, ezzel is azt demonstrálhatjuk, hogy barátaink és híveink hatalmas táborának ragaszkodása és eddigi áldozatkészsége tette lehetővé számunkra a szokottnál is jóval gazdagabb ünnepi számunk kiadását. Fogadja minden magyar család olyan szeretettel a karácsonyi számunk szellemi ajándékait, mint amilyen szeretettel mi dolgozunk annak összeállításán.

— **Aradi meteorológiai jelentés.** December 23-án: Hőmérséklet: — 2, 0 C. Légnymás: 768—766 mm. Nedvesség: 76—81%. Prognózis: December 24-re: A hőmérséklet kisebb süllyedése mellett, tulnyomóan borult idő, havazással.

— **Miniszterelnöki kommuniké a von Mutius-Filipescu-affér ügyében.** Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség ma kommunikét adott ki, melyben közölte, hogy védelmébe vette von Mutius bucuresti-i német követet a Grigore Filipescuval támadt konfliktus ügyében és intervenciójára az incidens békés befejezést nyert.

— **Autókatasztrófia — emberhalállal.** Veszprémből jelentik: Zergi Dezső hajmáskéri sofőr, ma délután egy kistestári mentőautóval Hajmáskérre igyekezett. Úskü községben a sofőr tizenkét személyt vett fel autójára, de alig hagyták el a falut, eddig ismeretlen okból az autó egy kőrakásnak rohant és felborult. A benne ülők közül a sofőr sógora nyomban meghalt, míg négy utas súlyosan megsebesült. A sofőrt letartóztatták és beszállították a veszprémi ügyészség fogházába.

— **A magyar parlament karácsonyi szünete.** Budapestről jelentik: A magyar képviselőházat ma rövid ülés után január 14-re napolták el.

— **Magyar feltaláló furfangos szavazógépe.** Budapestről jelentik: Farkas Ödön magyar feltaláló furfangos szavazógépet szerkesztett, amelynek segítségével gombnyomással lehet titkosan szavazni. A szavazógép feleslegessé teszi a szavazólapot, a borítékot és a ceruzát. A szavazófülkébe belépő szavazó megnyomja a gombot, erre a gép világos lesz és a számlapon a pártok nevei láthatók. Az elnök látja a felvillanó fényt és megtudja, hogy az illető leszavazott, csupán azt nem tudja, hogy kire.

— **Holnap dönt a Tábla, hogy Vay Kázmér szabad lesz-e.** Budapestről jelentik: Vay Kázmér és Balassy Ferenc szabadlábra helyezése ügyében holnap dönt a vádtanács.

— **Fölakasztotta magát egy előkelő galati-i ügyvéd.** Galatiból jelentik: Megrendítő öngyilkosság történt az elmúlt éjszaka a városban. C. Z. Buzdugan galati-i ügyvéd 60 éves korában lakásán felakasztotta magát. Az előkelő ügyvéd az utóbbi időben sokat betegeskedett, úgy, hogy képtelen volt hivatásának élni. Az ügyvédi kamara meg akarta menteni a nélkülözéstől és havai 2000 lejes nyugdíjat adott neki. Ez azonban nem volt elég háztartása fentartásához és a folytonos anyagi gondok érlelték meg benne az öngyilkosság gondolatát. Az elmúlt éjszaka végrehajtotta tettét. Reggel találták meg szobájában az öngyilkos ügyvédet, aki már órák óta halott volt. Buzdugan fiatal korában nagy szerepet játszott Galati társadalmi életében, újságírói működést is fejtett ki, majd szabadgyvetemi előadásokat tartott. Egyben irodalmi működést is fejtett ki és tragikus halála általános megdöbbenést okozott a városban.

— **A Jugoszláviából kiutasítottokról gondoskodnak Kecskeméten.** Kecskemétről jelentik: A város törvényhatóságának ülése tegnap este elhatározta, hogy a jugoszláv kormány által kiűldözött magyar családok közül négyet díjtalanul ellát lakással és a családjentartókat azonnal munkakörműhöz juttatja.

Olasz-francia megegyezés készül a tengeri leszerelés kérdésében

De csekélyek a megegyezés kilátásai — Szigoruan titkolóznak

Londonból jelentik: A Daily Telegraph római tudósítója jelenti: A részres körök legszigorubb hallgatása ellenére is abban a helyzetben vagyok, hogy kijelenthetem, miszerint olasz-francia megegyezés készül. Craigie, a londoni külügyminisztérium szakértője, aki a leszerelési ügyekkel foglalkozik és a múlt hét eleje óta Rómában tartózkodik, több tanácskozást folytatott magasrangú olasz hivatalnokokkal, mint például Grandi külügyminiszterrel és Rosse-vel, az olasz leszerelési bizottság vezetőjével, akikkel már Genfben is találkozott. Ezeket a tanácskozásokat már ko-

rábban bizonyos mértékben előkészítették a látogatásokkal, melyeket Gibson brüsszeli amerikai követ tett Rómában és Párisban. A franciaországi politikai helyzetre való tekintettel Craigie először Rómába utazott, reméli azonban, hogy még karácsony előtt már Párisban is fog tárgyalhatni.

A Daily Telegraph diplomáciai szerkesztője a lap római tudósítójának ezzel a közleményével kapcsolatban megjegyzi, hogy az olasz-francia megegyezés létrejöttének igen csekélyek a kilátásai.

— **Az aradi lovas tüzérsztály karácsony-estélye.** Lélekemelően szép karácsony-ünnepély folyt le ma az aradi lovas tüzérsztály lak-tanyájában. A legénységi étteremben a tisztikar gyönyörű karácsonyfát állított, amelynek pazar díszítésében versenyt ragyogott a sok apró gyertyácska a karácsonyfára szerelt villanykörtek tömegével, az ezüstözött, aranyozott díszekkel. A karácsonyfát a tiszték és al-tiszték gyermekei s családtagjai ülték körül. Megjelenésükkel emelték az ünnepség fényét: *Balacescu* tábornok és *Manafu* ezredes, vezérkari főnök, akikkel szemben *Sion* ezredes, a tüzérsztály parancsnoka viselte a házigazda szerepét. Meleghangu karácsonyi énekek után megkezdődött az ajándékok szétosztása. A megjelent gyermekek mindegyike kedves meglepetésekben részesült. Közben a helyőrség zenekara játszott. Majd a tisztí étkezde nagyter-mébe vonultak a tiszték, családtagjaik és az egyéves önkéntesek, ahol gazdag büfé várta az érkezőket. Végül táncra perdültek az egybegyűltek és kitűnő jókedvben folyt a pompá-san sikerült mulatság a kora hajnali órákig.

— **Borzalmas szerencsétlenség Besszaráblában.** Mizilből jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt a besszarábiai Mizil közelében. Három nagy-birtokos, Almira B. és a Mizil testvérek a Buzau-megyében levő Gradista község felé mentek hó-mokfutón. A nagybirtokosokkal együtt utazott Alexandrescu Péterné, egy mizili ügyvéd felesége. Baba Ana község közelében a kocsinak a vasuti síneken kellett áthaladni és miután siettek, azt a rendeletet adták a kocsinak, ne várja be, míg a vonat elhalad, hanem hajtson előre. Amint a síneken mentek, átrobogott a moldovai Rapid-vonat, mely elütötte a kocsi, amelynek összes utasai meghaltak. A kocsi és a ló sérteletlenül maradtak.

— **Uj magántanár.** Dr. Karoliny Lajost, az aradi tanítóképző volt igazgatójának fiát, aki az aradi gimnáziumban érettségizett, a budapesti Tudományegyetem orvosi kara magántanárává avatta.

— **Szentbernéthegy kutyák Tibetben.** Bombayból jelentik: Tegnap két szentbernéthegy-i barát érkezett ide, akik Tibetbe készülnek, annak megvizsgálására, hogy lehet-e ott is a szentbernéthegy-i kolostorhoz hasonló alapítani. Ha a terv sikerül, akkor Tibetben is meghonosítják a szentbernéthegy-i kutyákat.

Pyjamek, reggeli kabátok, pláidek és az összes uridivat cikkek a leg-olesobb árban és a legnagyobb választékban „CHIC” Hegedüs és Goldmann cégnél.

— **Adó fejében elárvereztek egy üzletet Temesváron.** Temesvárról jelentik: A Külti-éren lévő Valentin ernyő- és bőraru-üzletet, amelynek tulajdonosa Moldován Viktor, tegnap 43.000 lej állami és 5000 lej városi adó fejében elárverezték. Értesülésünk szerint az üzlet áruraktárának értéke meghaladta a 300.000 lejt is. Az árverésen potom áron kelt el minden és például 120 darab koffert 8300 lejért adták el, míg egy iskolai táská ára 5 lej volt és egy ridikülért 10 lejt fizettek.

— **Felláztadt egy angol gyarmat bennszülöttel.** Londonból jelentik: Burnoból komoly bennszülött-zavargásokat jelentenek. Mintegy 300 főnyi bennszülött-csoport megtámadott két falut. A zavargók megölték két elöljárót és egy erdőkerülőt és több fegyvert elraboltak. Amikor üldözésükre katonaság vonult ki, meggyújtották.

A budapesti ügyészség elrendelte a „Magyarság” december 6-iki számának elkobzását

Budapestről jelentik: A Magyarország értesítése szerint az ügyészség Garami Ernő és Györky Imre feljelentésére utólag elrendelte a Magyarság december 6-iki számának elkobzását. Az elkobzást a Magyarságban megjelent: „Rendszeres zsoldot fizet egyik cseh kormány-párt a magyarországi szociáldemokrata párt-nak” címen megjelent cikk miatt történt.

Ma délután a „Magyarság” szerkesztőségében meg is jelent egy rendőrtiszt két detektív kísé-re-tében és a felelős szerkesztőt kereste, hogy a kérdéses cikk bizonyítékait a kiadott vizsgálóbírói végzés alapján elkérje. A rendőrtisztet a vállalat ügyésze fogadta, aki rendelkezésre bocsátotta a faksimiliék eredeti leveleit, s a cikk egész bizonyító anyagát.

— **Házasság.** Schönwald Baba és Spitzler Jenő f. hó 25-én d. e. 1/2 órakor az izr. tem-pomban tartják esküvőjüket.

— **Halálosvégi vadászat Biharmegyében.** Egy vadásztársaság a biharmegyei Olcsa kö-rül vadászott a tegnapi napon. Délután négy órakor már hazafelé igyekeztek, amikor egy Savu nevű erdőőr puskája elsült és Sirb Moise, ökrösi volt bíró holtan esett össze. Az ökrösi csendőrség megindította nyomozást, hogy a halálosvégi baleset véletlenség következménye-e, vagy sem.

— **Jótekonycélú műsoros gyermekelőadás Pankotán.** A pankotai római katolikus elemi nép-iskola növendékei a Kaiser-féle vendéglő nagyter-mében mutatványos karácsonyi gyermekelőadást rendeztek, melynek keretében dr. Kienitz Géza róm. kat. plébános bevezetője után az iskola növendékei precíz betanítással és tudással előadtak több kisebb karácsonyi tárgy színjátékot. A mű-sorba nagyon szépen illeszkedett be Kienitz Józsi-ka tanítónő és klasszikustorna-tanárnő által betan-ított ritmikus tornatáncok. Az előadás betanítá-sát dr. Kienitz plébános irányítása mellett Weisz János kántortanító és Kienitz Józsi-ka tanítónő eszközölték. Az előadás tiszta jövedelmét a sze-gény gyermekek felruházására és a katolikus is-kola javára fordítják.

— **A postagalambok kijátszották a repülő-gépes detektiveket.** New-Yorkból jelentik: Michael Custing, egy long-islandi gazdag ember eltűnt hazulról. A hatóságok megállapították, hogy elrabolták. Custing bátyja kapott is egy levelet, amelyben az állott, hogy öccsét szabadon eresztik, ha két postagalamb lábára 5000—5000 dollárt erősítenek. A levél azt is közölte, hol lehet megtalálni a postagalambokat. Custing detektivekkel jelent meg a közölt címen, egy papirkereskedőnél, aki azt állította, hogy a galambokat egy ismeretlen ember hagyta nála, azzal, hogy majd érte mennek. Charles Dorschel detektív repülőgépre szállt és így akarta követni a galambokat. Egy da-rabig sikerült is neki ez a légi nyomozás, de később a két galamb egy körülbelül száz má-sik galambból álló csoportba került s hirtelen tovarepült. A rendőrség most annyit tud, mint ezelőtt: ugyanis nem tudja, hol van a rabló-k tanyája, akik Michael Custingot foglyul tartják.

Jószívek munkája a szeretet ünnepén

Ajándékkiosztások a szegény gyermekeknek — A „Mindenki karácsonyfája”

A Nők Otthonában megleghangulatu ünnepély folyt le ma délután négy órakor, mely alkalommal ruhát, ajándékot osztottak ki az Otthon gyermekei között. Az ünnepélyen a gyermekkar énekelt *Simon* Berta karnagy vezetése mellett. Szóts Vidák minorita lelkész pedig gondolatokban gazdag, karácsonyi hangulatu szentbeszédet mondott. A kitünően sikerült ünnepély rendezéséért dr. Borsos Bélánét illeti elismerés.

Ugyancsak ma délután folyt le a karácsonyfa-ünnepély a Szociális Missziótársulat Napközi Otthonában, ahol ezidőszert mintegy ötven gyermek nyert hajlékot. A gyermekek süteményt, ruhát, játékokat és egyéb ajándékokat kaptak. Az Otthonnak jelenleg Bán Jánosné a vezetője és az a Szociális Missziótársulat vezetőjének Steinitzer Jennynek az irányítása alatt működik. Az egyház részéről az ünnepélyen Lakatos Ottó dr. vett részt.

Holnap este két helyen fog kigyulladni Aradon a Szociális Missziótársulat által felállított Mindenki Karácsonyfája. Az elsőt a városháza előtt, míg a másikat a Kapa-uccai elemi iskola előtt fogják felállítani. Az ünnepélyen a gyermekkar fog énekelni és a gyertyák meggyújtása után mindenki, aki arra jelentkezik, szeretet-csomagot kap.

Az egyre növekedő nyomor elleni küzdelemből Győrök község lakossága is kiveszi a részét. Karácsony első napján délután 5 órakor a református templomban felállítják a szegény gyermekek karácsonyfáját. A karácsonyfa-ünnepélyen mintegy 60 szegénygyermeket látnak el ajándékkal.

— **Veszedelemes csirketoívajokat fogott az aradi rendőrség.** A rendőrségre ma előállították Barát István 38 éves napszámost, Csányi Imre 30 éves, Dávid János 21 éves napszámost, Torótain Katalin 37 éves curtici-i asszonyt és Barát Istvánnét, akik már hosszabb idő óta mesterségesen üzik a tyuktoívajlást, Megindult ellenük az eljárás.

— **Gyermekfelruházó ünnepély Borosjenőn.** Tegnap tartották meg Borosjenőn a szokásos karácsonyi, szegény iskolásgyermekeket felruházó délutánt, már napok óta fáradságot nem ismerve gyűjtötték az adományokat, Mezey Rózsa zongoratanárnő, valamint özvegy Nagy Lajosné és Diószeghy Lászlóné és az ő érdemük, hogy a szegény iskolás gyermekek ismét meleg ruhához és karácsonyi ajándékhoz jutottak, nagy része van ebben még Nagy Pál községi főjegyzőnek is. Az iparos-kör újonnan épített hatalmas nagyterme egészen megtelt érdeklődőkkel s öröm volt nézni a sok apró gyermek örömét a nagy karácsonyfa mellett, akik ruhát és édességeket kaptak. A szereplők közül nagyon kitűnt Diószeghy Baba, Diószeghy László festőművész leánya — aki Máriát játszotta — a tőle már megszokott ügyességével.

— **Rendőrségi hírek.** Az aradi rendőrségen ma feljelentést tett Grasszel Károly Grec György ellen, aki vele egy házban lakik és mintegy 9500 lej értékben ruhaneműt lopott el tőle. — Ismeretlen tettesek ellen tett ma feljelentést Stiegmann Frigyes Str. Cosbuc 15. szám alatti lakos, akik lakásába behatoltak és onnan 8000 lej értékű ékszert loptak el.

— **Katonai okmányok felülvizsgálata.** A hadklegészítő parancsnokság közli, hogy mindazok, akik december 18-ig nem jelentek meg a katonai okmányokat felülvizsgáló bizottság előtt, azok 1931 január 31-ig a várban mutatathatják fel utólag igazolványukat.

— **Ruha teszi az embert!** Jól és olcsón öltözködhet, ha a világiúru Fehér M. Miksa-cég férfiruina áruházában (Budapest, Károlykerut 12) szerzi be ruhaszükségletét. Olvasóink figyelmét felhívjuk Fehér M. Miksa-cég mai hirdetésére.

A Bancara Romana „elintézte” a régi tisztviselők nyugdíjazását

Hogyan osztották fel az ötmillió lejes nyugdíjalapot — 57 tisztviselő közül csupán 14 osztozott az ötmillió lejen

A Bancara Romana újabb nagyarányu tisztviselő elbocsájtása nagy visszatetszést keltett mindenütt és szélteben-hosszában pertraktálják, hogy a szélnek eresztett tisztviselők nem kapták meg a pénzintézetől azt a kártalanítást, amelyet hosszú esztendő munkásságával joggal megérdemeltek volna. Különösen a Bancaranak egy régebbi ügye került most felszínre, amely annak aktualitása idején nagyban foglalkoztatta az érdekelt tisztviselőket.

A volt Erdélyi Hitelbank még Aradi Első Takarékpénztár korában 500.000 lejes nyugdíjalappal rendelkezett. Az Erdélyi Hitelbank megalakulása után több mint 100 tisztviselő dolgozott a pénzintézetnél és ezek a tisztviselők szerény havi keresetükből minden hónapban megfelelő részt fizettek be a nyugdíjalapra. Amikor a tisztviselők közül valaki keve-

selte fizetését, a direkciónak mindig arra hivatkozott, hogy azért kisebb a fizetés, mert az állás nyugdíjas és így öregségére a nyugdíjalap gondoskodik majd eltartásáról. A bank valóban évről-évre jelentős összegekkel dotálta a nyugdíjalapot. Az évek során 5 millió lejre emelkedett föl a nyugdíjalap.

Amikor azonban a Bancara Romana átvette a pénzintézetet, a feje tetejére állította az egész adminisztrációt. Az új igazgatóság első sorban kijelentette, hogy „idegen” tőkét nem tűr meg a pénzintézetnél és ezért a nyugdíjalapot teljes összegben a tisztviselők rendelkezésére bocsájtja, illetve rájuk bizza, hogy ezen a tekintélyes összegen miképpen osztozkodnak. Ebben az időben a száz tisztviselőből már csak 57 dolgozott a Bancaranál, mind régi és megbízható munkacsoport és az 57 tisztviselő közül csupán 14 osztozott az 5 millió lejen.

Az orvosi világ nagy szenzációja

A kövémeredt ember a prágai klinikán

Prágából jelentik: Schmidt egyetemi tanár klinikáján fekszik napok óta Kohn Lipót prtsolici kereskedelmi utazó, akinek betegsége az egész orvosi világban nagy feltűnést kelt. A szerencsétlen fiatalembernek a szó legszorosabb értelmében véve, kövémeredtek a végtagjai, olyannyira, hogy azokat megmozgatni sem tudja. A teste olyan merev állapotban van, hogy életbenmaradásához nincsen egyáltalán remény.

A páciens betegsége az első nap egyáltalán nem keltett aggodalmat s akkor a merevedés csak kezdő stádiumban mutatkozott, mint izommerevedés. Az orvosok kérdésére Kohn elmondotta, hogy néhány nappal ezelőtt semmit sem érzett, csak december 15-én érezte az első kellemetlen tüneteket. Ettől az időtől fogva, olyan rohamos gyorsasággal terjedt a betegség, hogy ma már majdnem egész testét

páncélszerű vastag réteg fedi. A mellkas egyre jobban szűkül, egyre veszít ruganyosságából s a lélegzés nagy nehézségekkel jár. A páciens izmai a koponyán is megmerevedtek, úgy, hogy a száját sem tudja kinyitni és mozgatni. Kohnt ennél fogva műtőn etetik: folyékony ételt kap, vékony csövön, a nyakán át.

Kohn esete nagy szenzációt keltett az orvosok körében s a prágai egyetem orvostanári napok óta tartanak konziliumot felette. Kezdetben úgy volt, hogy operációt hajtanak rajta végre, ma azonban a betegség annyira előrehaladt, hogy operációra már gondolni sem lehet.

Az érdekes betegség iránt ma érdeklődött a berlini klinika és saját kezelésébe akarja Kohn Lipótot venni. A berlini klinika ezen kérdéséről még nem döntöttek illetékes helyen.

SZENZÁCIÓS CIKKEK,

színes riportok, képek és rajzok tartikják az ARADI KÖZLÖNY vaskos tartalmu, rendkívül érdekes karácsonyi számát.

Jugoszláviában sorsdöntő események játszódnak le

Letartóztatott tisztek — Liga a diktatura ellen — Előzetes cenzuráját az újságkéziratok

Belgrádból jelentik: Az utóbbi napokban számos jugoszláv tisztet tartóztattak le. A letartóztatások oka az, hogy nemrég liga alakult meg a tisztek körében, amelynek neve: „A szabadság és igazságosság ligája”. E liga tagjai komolyan figyelmeztették a királyt kötelességeire és követelték, hogy a diktaturát szüntesse be és térjen át alkotmányos útra. Végül, hogy ejtse el Zsifkovits tábornok-

kormányát. A letartóztatott tisztek száma körülbelül 17 és az egész országban különféle garnizonokból szedték össze őket. Az összes letartóztatottakat, akik között számos magasrangú tiszt is van, erős fedezet mellett és a nevek titoktartása mellett Belgrádba szállították. Itt maga Zsifkovits miniszterelnök-tábornok hallgatja ki őket személyesen. Hír szerint a királyi palota körül az őrséget megerősítették.

— **Elfogott határátlépő.** Az aradi rendőrségre ma előállították Tolmasie József 39 éves francia állampolgárt, aki Magyarországon át akart Romániába szökni.

— **Theodore Dreiser: „Amerikai tragédia”.** H. G. Wells Dreisert a szó legmélyebb értelmében lángésznek mondja; Thomas Burke szerint Dreiser nemcsak a legnagyobb élő amerikai író, hanem Shaw és Hardy mellett a legnagyobb alakja a mai angolszász irodalomnak. Főműve, az „Amerikai tragédia”, egyike a világirodalom legérdekesebb és legkülönösebb alkotásainak, hihetetlen erővel, fanatikus valóságkereséssel fölépített drámai feszültségű regény, egy fiatalember története, aki huszonhárom éves korában a villamoszéken fejezi be életét. Kétségtelen, hogy a törvénynek igaza volt, amikor minden körülmény gondos figyelembevételével halálra ítélte a főszereplőt, de a probléma éppen az, hogy a mai Amerikában a törvény gondos mérlegelése mellett is megtörténhetik, hogy az ítélet nem teljesen megnyugtató és kínzó kétségek maradnak meg

mindenkiben, aki a nagy pert figyelmével kíséri. Clyde Griffiths, a regény főszereplője, nem Raszkolnyikov, hanem tipikus képviselője annak az amerikai társadalomnak, amelynek tagjaiból minden lehet a korlátlan valószínűségek országában és személyében egy egész társadalmi réteg minden baja és törekvése elevenedik meg előttünk. Hatalmas munkájában nincsen egyetlen szó sem, amely fölösleges volna, cselekménye egy pillanatig sem laukad el, az egész mű a maga művészi fölépítésében a mai amerikai társadalom eddig soha nem ismert tökéletes ismertetése, mely annyira érdekes, annyira magán viseli a felhőkarcolók világának sajátos levegőjét, hogy az olvasó hosszú időre nem tud megszabadulni hatása alól. Ára füzve 612, kötve 884 lej.

TARTS KI MAGYARSÁGOD, magyar anyanyelved, magyar nemzetiséged mellett, bárki is akarna szép szóval, rábeszéléssel, ígérettel, fenyegetéssel, vagy erővel ábirni más yallomásra!

Al Capone, a banditakirály

A bandita sehol sem tud letelepedni. Retteg ellenségei bosszujától.
Az életmentő börtön.

Ötödik közlemény

A fülke ablakából Al Capone még a detektívek felé kiáltott:

— Nem tudnak megakadályozni abban, hogy vissza ne jöjjenek. Nagyon szeretem ezt a tájat és itt akarok letelepedni.

— Nem ajánljuk — dörmögtek a detektívek.

A banditavezér tovább utazott. A legközelebbi állomás az Illinois államban levő Joliet volt. Itt is megerősített rendőrosztag várta. Kikutatták összes zsebeit és letartóztatták, társaival együtt. Másnap a jolietti rendőrfőnök maga elé hozatta Al Caponet és társait.

— Nézzé, nem tudunk semmiféle vádat emelni maguk ellen. De itt nem türjük meg és ajánljuk, ne mutakozzon még egyszer ebben a városban.

Al Capone most már nyugtalanodni kezdett. Mi történik? Sehol se akarják megütni s seholsem lehet alkalma élvezni munkája gyümölcsét? Vágyó tekintetét ezután New Orleans felé vetette. A helyzet ugyanaz volt. Nem sikerült a városba mennie. Ugyanez történt Atlantic Cityben, ahol a nagyjelentőségű béketárgyalások folytak, sőt Floridába sem sikerült észrevétlenül bejutnia. Rendőrség várta ott is. Uglátszik megfigyelés alatt állott és mindig előre értesítették azokat a városokat, ahol meg akart szállni. Al Capone már nem mulatott a dolgokon.

— Chicago leghíresebb embere vagyok — jelentette egyszer ki — és állandóan utón kell lennem, mert seholsem hagynak megpihenni. Egyenesen fantasztikus már. Valahogyan ki kell játszani az éberségüket. Hiszen nem akarok több alkoholt csempészni, békés polgárként szeretnék élni.

Elérkezett a december, a karácsony. Mindinkább közeledett és Al Capone nem tudta még, hol fogja karácsonykor megünnepelni a szent estét. Elhatározott szándéka volt, hogy semmire sem a vonaton.

Ekkor történt, hogy Al Capone összejött egy újságíróval, felhasználta az alkalmat arra, hogy szívet kiöntse.

Akit mindenütt ismernek

— Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok minden barátomnak és ellenségemnek — jelentette ki — és ez az egész, amit az idén nekik adni tudok. Soha meg nem büntettek valamilyen büntényért. — panaszkolta el — sohasem bízattam fel mást arra, hogy egy büntényt elkövesse és mégis, az egész világon „A Gorillamilliomos” néven ismernek. Képzeld el, egy angliai asszony a napokban levelet intézett hozzám és felszólított, utazzak át Angliába és öljem meg egyik ellenségét. Jól megfizeti munkámat — írta — és valószínűleg most nem tudja elképzelni, hogy a hírhedt bandita miért nem vállalkozik a jól megfizetett hóhérmunkára. Nem tudom, minek köszönhetem ezt a hírhedséget.

Floridába utazott és ott titokban házat akart venni. A floridai St. Pétervár városkát kereste fel, azonban érkezésének híre jóval megelőzte. Ennek következménye az volt, hogy az ingatlan tulajdonosok megbeszélést tartottak, amelyen elhatározták, hogy Al Caponek egy talpalatnyi földet sem adnak el. A banditavezér megérkezett a városba és hiába ajánlotta a legfantasztikusabb összegeket, nem tudott eredményt elérni. Hamarosan kényelmetlenbbül érezte magát, mint Chicagóban. Ismét el kellett határoznia magát a továbbutazásra, úgy látszik, nem tudott olyan helyre akadni, ahová millióival visszavonulhat és kiélvezheti az életnek mindama szépségeit, amelyeket vagyona által elérhet. A legközelebbi állomáshelye Miami volt. Itt nagy meglepetés érte. Tudniillik az állomá-

son egyetlen szál rendőr sem várta. Már egy napig tartózkodott a szép fürdőhelyen, amikor Miami rendőrfőnöke magához invitálta egy barátságos beszélgetésre. Kitérítő udvariassággal fogadták Al Caponet a rendőrfőnökségen. Maga a rendőrség nagyhatalmu vezetője csak ennyit mondott neki:

— Ha egy ideig itt marad és semmi panasz nem merül fel, úgy a városban maradhat addig, ameddig akar. Ha azonban a legcsekélyebb panaszt hallom, azonnal távoznia kell Miami-ból.

Nincs hely Al Capona számára

Al Capone meg volt hatva, ugylátszik véget ért a szomorú vándorlás. Hamar tárgyalni kezdett egy kis villa megvétele iránt. Az öröme azonban korai volt. Alighogy a rendőrfőnök szavainak híre terjedt a városban, megindult egy propaganda ellene. A nőegyletek, a szállodatulajdonosok és az összes tekintélyesebb polgárok tiltakozásukat jelentették be a banditavezér letelepedése ellen. Gyűléseket hívtak egybe és ezeken hangos szóval tiltakoztak a rendőrség könnyelműsége ellen, amellyel egy ilyen hírhedt banditának alkalmat nyújtanak Miami erkölcsének megmértelvezésére. A felháborodás hullámai a város polgármesteréig is eljutottak és miután a polgármesterválasztás napja igen közel állott, a város fejének számolnia kellett a közhangulattal. Belátó tanácskozások folytak a városházán és végre a hatóságok meg egyeztek abban, hogy szépszerével próbálnak megszabadulni Al Caponetól. A polgármester magához hívatta a banditavezért és szép szónoklat keretében igyekezett neki bebizonyítani, hogy saját javát szolgálja, ha önként elhagyja a várost.

— Mi a legjobb akaráttal vagyunk ön iránt — magyarázta —, de lássa be, hogy a lakosság követelését teljesítenünk kell. Saját magát kíméli meg kellemetlenségektől, ha nem ragaszkodik ahhoz, hogy Miami-ban lakjon.

A polgármester legnagyobb meglepetésére, Al Capone nyomban beleegyezett a javaslatba. Azt természetesen senki sem tudta, hogy a banditavezérnek nagy anyagi áldozatokkal sikerült a Miami közelében levő Palm Islandban elegáns villát vásárolni és csak arra vár, hogy az adás-vételi szerződést titokban aláírják. Al Capone pár napra tényleg eltűnt a városból. De hamarosan vissza is tért. Amikor újra Miami-ba érkezett, szabályszerűen lejelentkezett a rendőrségen és közölte, hogy most már véglegesen le akar telepedni. Ujra felszólították a távozásra. Most már más hurokat pengetett a banditavezér.

— Földbirtokos vagyok — jelentette be — és a törvény értelmében jogom van itt letelepedni. Nem tettem semmi rosszat és nem is akarok a jövőben sem. Ezzel árában sincs elköltözködni és ha erre kényszeríteni akarnak, úgy elmegyek a legmagasabb bírói fórumig, hogy jogaimat megvédjem.

És nem lehetett semmit sem tenni ellene. Az a törvény, amelyet Al Capone annyiszor áthágott és amelynek kijátszásával vagyont szerzett magának, most megvédte a banditavezért. Al Capone nyugodtan maradt és a karácsonyt Miami-ba ünnepelte meg.

Már kitavaszkodott, amikor Al Capone elhatározta, hogy látogatást tesz Chicagóban. Frank Cline, egyik testőre kíséretében autón Philadelphiába utazott és ott az állomáson várták a Chicago felé induló gyorsvonatot. Várakozás közben különös esemény történt. Két férfi szólította meg a banditavezért.

— Ön Al Capone, nemde?

— Igen — válaszolta. — És maguk kicsodák?

A két férfi detektív-jelvényt mutatott fel, majd az egyik revolvért rántott és rájuk szegezte.

— Ja, a rendőrség? — mondotta nyugodtan mosolyogva Al Capone. — Na jó! Engedjék meg, hogy átadjam a fegyveremet.

Ugyanezt tette Frank Cline is. Néhány óra alatt egész Amerikában tudták már, hogy Al Caponet, a chicagói banditakirályt letartóztatták. És a lapok csodálkozásukat fejezték ki afelett, hogy a banditavezér oly könnyen beleszaladt a rá várakozó detektívek kariaiba. Maga a philadelphiai rendőrség azon a véleményen volt, hogy Al Capone tudta, miszerint ellenségei újra halálra keresik és a legbiztosabb helynek a börtönt vélte. A helyzet az volt, hogy semmiféle vád a banditavezér ellen nem merült fel és ezért kézenjékvő az a kombináció, hogy Al Capone maga rendezte így el letartóztatását.

Bíróság elé került, amely — egyéb vád hiányában — tiltott fegyverviselésért egyévi börtönrre ítélte Al Caponet, akit a holmesburgi fogházba szállították. A banditavezér egyáltalában nem vette szívére elítélését. Mielőtt a börtönbe ment, újra nyilatkozott egy újságírónak.

„Csendes családi életet akarok . . .“

— Chicagóban öt éven át részt kellett vennem a banditaharcokban — jelentette ki — és két év óta egyebet sem csinállok, mint próbálok megszabadulni attól a környezettől. De hiába, ha valakinek a fényképe egyszer a gonosztevők albumába kerül, az elveszett embernek tekinthető. A paraziták mindig és mindenütt nyomában vannak és nem lehet megszabadulni tőlük. Csendes családi életet szeretnék élni és mégis állandóan rettegésben kell élni, egyrészt a haláltól, másrészt pedig a besugóktól kell félni.

Ezt a nyilatkozatot átvette az egész világsajtó és mindenütt tudomásul vehettek, hogy Al Capone meguntta előbbi életmódját s vissza akar térni a tisztességes polgárok sorába. De mint azt maga a banditavezér taláiban megjegyezte, aki egyszer a gonosztevők listájába került, az többé vissza nem térhetett. Teltek a hónapok. Al Capone jól érezte magát a börtönben és csak aziránt aggódott, hogy kiszabadulásakor, mi fog történni. Jól tudta, hogy ellenségei lesnek rá és hogy a hajza nyomában megkezdődik, amint kilép a börtön kapuján. Módot ejtett arra, hogy hűvel levelezzen. A pénz hatalma nagy és Al Capone nem sajnálta a dollárokat, ha céljai megvalósításáról volt szó. Állandóan összeköttetésben állott a külvilággal, s tudta, hogy testőrei a börtön kapuja előtt teljesítenek felváltva szolgálatot. Azt is tudta, hogy minden előkészület megtörtént arra, hogy a kiszabadulásakor autó várja és azzal száguldjon utjára. Hogy hova, azt még maga sem tudta, mert Miami-tól már elment a kedve. Az egyik fogházzal üzent a börtönigazgatónak. A kiszabadulás napja már veszedelmesen közeledett.

— Kérem igazgató úr — mondotta neki —, nagyon jól tudja, hogy ellenségeim halálra keresnek. Szeretném, ha kommunikát adna ki a lapoknak a kiszabadulásom napjáról és aztán vagy pár nappal előbb, vagy később történe meg a távozásom. Inkább előbb. Mondjon be egy későbbi dátumot és tegye lehetővé, hogy észrevétlenül elillaniak, mielőtt egy bombát csapnak belém.

Athatolhatatlan köd London felett

A színházakban is beszivárgott a köd és be kellett szüntetni az előadásokat — A közlekedés akadályai — Lángoló villamosok

Londonból jelentik: Hétfőn este a köd hihetetlen mértékben megsűrűsödött. A nagy ködben a járművek legnagyobb része csak fátylas kengyelutókkal közlekedhetett. A Themseparti színházakban be kellett szüntetni az előadást, mert

a köd a nézőtérre is beszivárgott, úgy, hogy nem látszottak a színpadon mozgó alakok

A színház és mozilátogató közönség nagyrésze gyalog indult haza, ami a forgalmat nagyban akadályozta. A köd annyira áthatolhatatlan volt, hogy az emberek kinyújtott kezüket sem látták. Több villamos az erős fekezés következtében kigyulladt és lobogó fátylaként égett, a tűzoltóság pedig csak igen lassan vonulhatott ki.

Negyven falu teljesen elpusztult

a Merapi-vulkán kitörése következtében — Jáva szigetének katasztrófiája — Hétszáz halott — Elpusztult a teljes állatállomány is

Londonból érkezett jelentések szerint, Jáva szigetén, a Merapi vulkán környékén borzalmas pusztításokat végzett. A tűzhányó egyre ontja a lávát, úgy, hogy az egész környék egy égő lángtengerhez hasonlít. A környéken lévő falvak és erdőségek lángokban állnak és a lakosság kétségbeesetten menekül a veszély-

ben lévő vidékről. A borzalmas szerencsétlenségről Jáva kormányzójának a holland gyarmatiügyi minisztériumhoz beküldött jelentése szerint, eddig több, mint 700 halottja van. A tűz következtében 40 falu teljesen leégett, ezenkívül a teljes állatállomány és az egész termés odaveszett. A kár felbecsülhetetlen.

Liceumot létesítenek Ujaradon

A községi képviselőtestület akciója

Manapság, amikor alig pár hónappal ezelőtt a közoktatásügyi kormányzat több, mint 100 középiskolát bezárított, csak örömmel regisztrálhatunk egy olyan tényt, mely szerint Ujaradon liceum létesül. A délvidéki német középiskolái között ugyanis ezidő szerint az ujaradi állami német tannyelvű gimnázium a legnépszerűbb és erre való tekintettel, illetékes helyről nyert pozitív értesülésünk szerint, az intézetet a közeljövőben teljes liceummá alakítják át. Ezirányban már meg is történtek a kezdeményező lépések, amennyiben a községi képviselő-testület egy speciális iskola-alapot létesített, melyet évről-évre tekintélyes összeggel fog növelni az állam.

SPORT KÖZLÖNY

O A MAC és a III. Ker. TVE is megverték a belga és a cseh vízipóló-bajnokot. Budapestről jelentik: A budapesti új fedettuszoda nemzetközi premierre alkalmával rendezett öt napos vízipóló torna mai, második napján a MAC—Zwemm Club (Antwerpen), a III. Ker. TVE—CPK (Prága) és az UTE—MTK mérkőzések szerepeltek. A MAC csaknem olyan fölényrel, mint az UTE, lépte le a belga bajnokot és 8:0 (2:0) arányban verte. A III. Ker. TVE az MTK-hoz hasonló goalaránnyal győzött a CPK ellen, vagyis 4:1 (3:1-re) végzett vele. Az UTE pedig ugyiszintén 4:1 (1:0) arányban győzedelmeskedett az MTK ellen. Ezek szerint a torna jelenlegi állása a következő: 1. UTE 4 pont (14—1). 2. MAC 4 pont (11—2). 3. III. Ker. TVE 2 pont (6—4). 4. MTK 2 pont (5—5). 5. CPK 0 pont (2—8). 6. Zwemm Club 0 pont (0—18).

MAGYAR VAGY és szent kötelességed magyar anyanyelvűnek és magyar nemzetiségűnek vallani magad. Ne feledd el, hogy vallomással nemcsak a magad sorsáról, hanem gyermekeid jövőjéről is döntesz. Magyar légy, mindhalálig s veled lesz az Isten!

A baba a kutyának sem kell — kutyának kell a babának

Az aradi karácsonyi vásárra ráillik a régi szólás-mondás: nagy forgalom — kevés haszon — A gazdasági válság nem függesztette fel hatását karácsonykor sem

— Nekem ez kéne... ez a vastag könyv, amelynek fedelén annyi a repülőgép...

Iskolás gyermekek, akik a vakáció örömeit élvezik, állnak a könyvkereskedés előtt és nézik a meséket, regényeket, ifjúsági elbeszéléseket rejtegető könyveket. Egy tíz-tizenkét éves fiú elkapta az első megjegyzését és legyint egyet a kezével:

— Szép... szép... nekem is kellene... Csak drága... majdnem háromszáz lej...

Valahogy így vagyunk mi ezzel az egész karácsonyi vásárral. Az üzletek előtt, a kirakatokban, végig a korzón és benne a mellékutcaiban is mindenütt ezek a felirások: „Nagy karácsonyi vásár! Tíz, husz, harminc százalékkal leszállított árak! Occassió!” És a kereskedő tényleg lement az árákkal, a tíz, sőt harminc százalékos áreszállítás valóban megtörtént, minden olcsóbb lett és ennek ellenére mégis minden drágának tűnik fel — a mi zsebünkhöz viszonyítva. — És talán ezért is nem volt meg a kellő forgalom, most karácsony előtt az aradi üzletekben. Vagy talán nem is a forgalom. A kereset, a bevétel. Mert forgalom az volt.

Az uccán, az üzletek előtt már kora délelőtt tömegestől látni az embereket, akik a kirakatokat nézik és valahogy azt a benyomást keltik, mintha vásárolni akarnának. A vidékről bejöttek a parasztok, végig járják a boltokat, alkudoznak és majdnem olyan üresen mennek haza, mint ahogy jöttek. Egy úri divat üzlet előtt nagyobb csoport áll. Az árakat vitatják. Betérek az üzletbe: meg lepem magam karácsonyra egy nyakkendővel. Elbeszélgetek a kereskedővel és már közel egy órája tartózkodom az üzletben, amikor a bent levő vevők közül végre az egyik vásárolt is valamit. És ki is fizette. A többi csak próbál, alkudozik, disputál, tárgyal és végül is nem azt veszi meg, amit eredetileg akart. Vesz valamit hitelre, ami olcsó és elhiteli magával, hogy elintézte karácsonyi bevásárlásait.

A női divat üzletbe rosszkor kopogtam be. Hivatalos kinézésű ember egy cédulát hozott és csak annyit mondott, hogy a pénzügyigazgatóság január 16-ra tüzte ki az árverést. Honnan veszi ilyenkor a kereskedő a pénzt? Valamikor összeárult annyit karácsony előtt, amennyiből kifizethette volna ezt az összeget. Most? Talán jobb is jönni tovább menni. Az uccán egy játékkereske-

Ha ma megrendeli az ARADI KÖZLÖNY-t,

akkor az e hó végéig megjelenő példányokat, valamint

a gazdag tartalmu karácsonyi számot is

INGYEN KAPJA!

Az előfizetést csak 1931. január 1-től számítjuk

dés kirakata ragadja meg a figyelmemet. Ötlete-szebbnél-ötletesebb játékok, ringlispjel, mozi, tűzoltó-autó. Ez valahogy mind csak kirakati tárgy, de venni bizony csak a régi, olcsó játékokat vesszük. Itt egy nagyon érdekes megfigyelést lehet tenni. A legkelendőbb áruk, a babaneműek ezidén sehogyan sem fogynak, ellenben annál inkább a bonzó-tárgyak, kutyák, macskák, kecskék, nyulak, de főleg kutyák, herceig hullófigurák... Ezek után joggal lehet mondani: baba a kutyának sem kell, kutyának kell a babának...

A cukorkakereskedőnél halomszámba áll a szaloncukor. Ez még megy. A krízis ellenére sem tudnak az emberek leszokni arról, hogy karácsonyfaikat ne szaloncukorral díszítsék. Ha semmi sem lesz a fa alatt, de a karácsonyfa ott kell hogy legyen ez az édes holmi.

Holnap este, amikor „a mennyből leszáll az angyal”, valami kevés ajándékot bizonyára hoz mindenkinek, csak a kereskedőnek nem hozta meg azt az ajándékot, amire a legnagyobb szükségük lett volna — a vevőt.

Zöldhelyi Anna ismét szerződést bontott

és a bucaresti-i magyar színházhoz szerződött

Zöldhelyi Anna, az Aradon is jólismert primadonna ezévből Miklóssy Imre kecskeméti színtársulatához szerződött. Az már szinte tradíció a szöke Nusi életében, hogy még egy szezonban sem tudott egyazon színház kötelékében megmaradni, mert nyugtalan temperamentuma mindig gondoskodott olyan okokról, amelyek szerződésének felbontására készítették. Most ismét szerződésbontásával kapcsolatosan hallat magáról. Ezúttal azonban nem szerepel semmiféle afférben, vagy incidensben. Az ok rövidesen az, hogy kevésnek találta a fizetését, amelynél nagyobbat ígért Kovács Imre bucaresti-i színháztagó, aki hosszas kintolás után végre talán megnyitja a színházat. Amint az egyik ottani lapban olvassuk, Zöldhelyi Annus csak a pesti Városi Színház bukása következtében került Kecskemétre, mert előbb a Városi Színház tagja volt. Kecskeméten azonban mindössze 40 pengő fellépési díjat kapott, amely 1200 lejt tesz ki és emellett nem is volt kikötött fellépése.

IPAROS-OTTHON KARACSONYA.

Karácsony első napján
dec. 25-én, csütörtök
este 9 órakor Gerő Károly!

Próbaházasság

3 felvanásos zenés vigjáték.

Karácsony másodnapján,
dec. 26-án, péntek este 9
órákor nagyszabású

Művész-est.

Fellépnek: STERN MAGDA zongoraművész, URSULESCU CON-
STANTIN operaénekes és több nívós magánzám mellett a
„HOMOKZSÁK”, „AZ ÖKÖR” és a „NEMA VADLOTT” 1 fejev. vigjátékok

Mindkét napon
műsor után tanc

Mi a lényeges a népszámlálásnál?

1. Hogy mindenki megértse a kérdéseket, melyeket a kérdőív, vagy a számlálóbiztos feltesz és arra anyanyelvén határozott és világos feleletet adjon, ha pedig románul tud, saját maga kiölthesse a kérdőívet román nyelven.

A számláló ívek szövege magyarul is megjelenik s ilyen is kérni kell a számlálóbiztosától, hogy abból tudomást szerezhessen a románul nem tudó magyar a hozzá intézendő kérdésekről.

2. Mindenki tartsa kéznél azokat az okmányokat, amelyek esetleg valaminek az igazolásához szükségesek, így a születési, házassági, állampolgársági, illetőségi bizonyítványát.

3. Mindenki szent meggyőződése alapján vallja be anyanyelvét, nemzetiségét. Ne hagyja magát befolyásoltatni. Senkinek sem vehetik el a nyugdíját, senkit sem foszthatnak meg az állásától, senkire nem vethetnek ki több adót azért, ha magyar létére, magyar-nak vallja magát.

4. Az adatszolgáltatás megtagadni nem szabad, mert ezt a törvény szigorúan bünteti; az adatok, melyeket bevallunk, az igazságnak kell, hogy megfeleljenek, mert ezt is előírja a törvény.

5. A népszámláláskor befolyó adatok teljesen titkosak, azokat kizárólag statisztikai célokra fogják felhasználni, azokat sem a bíróságok, sem az adóhivatalok, sem a rendőrség,

sem a közigazgatási szervek nem kapják meg, azok nyilvánosságra nem hozhatók, mert az ilyen eseteket a törvény szigorúan bünteti.

6. A népszámlálást mindenkinek az otthonában végzik. Tehát a népszámlálás napján, lehetőség szerint a család fő maradjon odahaza és várja meg, amíg a népszámlálóbiztos oda, lakásába elmegy a kérdőív után.

7. Magyar anyanyelvű, magyar nemzetiségű, de román állampolgárok vagyunk. A kérdőív 15. és 17-ik rovataiba tehát a magyar, viszont az állampolgárságot tudakoló rovataiba a román feleletet kell írunk, vagy ha románul nem tud valaki írni, akkor ezt a feleletet kell a számláló biztossal beírtni.

8. Magyar szülők gyermekeit magyar anyanyelvűnek irandók be, de ha a szülők anyanyelve különböző, akkor az anya nyelvét kell beírni.

9. Nemzetiségét mindenki szent meggyőződése alapján vallhatja be, tekintet nélkül vallására, vagy más egyéb körülményekre. Magyar anyanyelvű nemzetisége csak magyar lehet.

10. Jelenünk, gyermekeink jövője, kultúránk léte függ tőled, magyar testvérem, hogy magyar nemzetiségű, de román állampolgárnak valljad magad. Ugy segít meg az Isten!

AZ UJSÁGÍRÁS ESEMÉNYE LESZ az ARADI KÖZLÖNY nívós karácsonyi száma amelyben komoly és humoros írások képekkel és rajzokkal tarkítva jelennek meg.

Szerelmével üldözi Szokolay Ollyt

a budapesti Fővárosi Operettszínház öngyilkossá lett és felgyógyult fiatal színésze
— Romantikus színházi szerelem öngyilkosságokkal és halálos fenyegetésekkel

Budapestről jelentik: Budapesti színházi körökben nagy feltűnést keltett néhány héttel ezelőtt egy fiatal színésznek, Deák Árpádnak az öngyilkossága, aki a Fővárosi Operettszínház próbáján kollegái szemeláttára revolverrel mellbelötte magát. Az öngyilkosság oka a színház szubrettje iránti reménytelen szerelem volt, mint a lapok amakidején megírták.

Az öngyilkos színész a napokban felgyógyult, a romantikus szerelmi történetnek azonban újabb bonyodalmak vannak. Deák Árpád, a névtelen kis színész a „Csodabár” sorozatos előadásain gyulladt szerelemre a Fővárosi Operettszínház szubrettje, Szokolay Olly iránt, aki Harmath Irénnek, a jönevű operett-librettistának és Irónak a felesége. Szokolay Olly állítólag csak a furcsán megrendezett öngyilkosságából tudta meg, hogy a fiatal színész szerelmes volt belé. Ő legalább is azt állítja, hogy Deák Árpád sohasem próbált közeledni hozzá. Az önfeláldozó, romantikus szerelem azonban annyira meghatározta úgy Szokolay Ollyt, mint férjét. Harmath Irén is, hogy ők goadoskodtak a szegénysorsú fiatal színész gyógykezeléséről és ők fizették ki a szanatóriumi számlát, sőt a szép szöke szubrett többször meg is látogatta a súlyosan sebesült fiatal színészt és virágot is küldött neki.

Nem tudni, ezek a látogatások és a gyengéd figyelem egyéb jelei bátorították-e fel Deák Árpádot, de tény, hogy felgyógyulása óta megváltozott a magatartása a szép szubrettel szemben. Már aznap este, hogy gyógyultán elhagyta a szanatóriumot, megjelent a Fővárosi Operettszínház Mozsár-ucca színészbejárója előtt, és leüzent az öltözőbe, hogy beszélni akar Szokolajval. A színész nem tett eleget annak a kívánságának, hogy szinpadit tolettében, kimaszkirozva lemenjen az uccára, mire az egzaltált fiatal ember, azzal fenyegetőzött, hogy letépi a kötését a melléről, mert újra még akar halni. Kollegái csak, nagynehezen tudták megnyugtani Deák Árpádot, aki azonban másnap már azzal fenyegetőzött, hogy agyonlövi Szokolay

Ollyt és a férjét, Harmath Imrét is, ha nem beszélhet a művésznővel...

Tekintettel arra, hogy Deák Árpád öngyilkossági kísérletével már bebizonyította, hogy mindenre kész, az egzaltált fiatal színész fenyegetőzése érthető módon izgatja Szokolay Ollyt, aki már alig mer mutatkozni az uccán, vagy nyilvános helyen. A művésznőt az izgalmak annyira leverték a lábáról, hogy nem is vállalt szerepet a Fővárosi Operettszínház soron következő ujdonságában, hanem valószínűleg néhány hétre valamelyik külföldi fürdőhelyre fog utazni, abban a reményben, hogy Deák Árpád azalatt talán kigyógyul lángoló szerelmi lázából. A kollegák, helyesebben a kolleganők már munkába is vették a fiatal színészt, akire Harmathék a csinos görők egész légióját szabadították rá, eddig azonban igen kevés eredménytel. Deák kitarló és hűséges szerelmes, ami ebben az esetben meglehetősen kellemetlen az érdekelt félre nézve...

Igy bonyolódik egy romantikus színházi szerelem 1930-ban. És még azt mondják, hogy meghalt a romantika...

Január 1-én

új előfizetést nyitunk

az „Aradi Közlöny“-re

Kérjük azokat az előfizetőket, akiknek előfizetése lejárt, vagy hátralékban vannak, hogy sürgősen ujtsák meg előfizetésüket, illetve egyenlítsék ki tartozásukat, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

~~Drága
gyógyszerek?~~

Egy tubus
Magnesium-
Perhydrol

És megszabadul az emésztési zavaroktól, gyomorsavtól, gyomornyomástól, székrekedéstől stb.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Karácsonyi társasutazás Budapestre

A résztvevők figyelmébe!

Ma, 24-én szerdán délután 3 órától (tehát délelőtt még senki ne jelentkezze) veszi kezdetét a karácsonyi társasutazásunk részvevőknek a jegyek, igazolványok és jelvények kiadása és ugyanekkor visszaadják az eredeti okmányokat is.

Holnap, 25-én csütörtök reggel 6 óra 10 perckor érkezik a temesvári személyvonat, amelyhez a budapesti közvetlen kocsik vannak kapcsolva. Ezen kocsikat rekapcsolják a 6 óra 44 perckor induló budapesti gyorsvonathoz.

Az utasok kéretnek, hogy lehetőleg legyenek kint a temesvári személyvonat érkezésekor 6 óra 10 percre, hogy kényelmesen beszállhassanak és az átkapcsolás és a gyorsvonat beérkezésével ne legyenek zavarva a beszállással.

Mindenkinek kényelmes, biztosított ülőhelye lesz, külön és jól fűtött kocsikban.

A csoport vezetőjétől mindenki megkapja a pontos felvilágosításokat a visszautazásra vonatkozólag, amely január 1-én, újév napján történik és pedig a budapesti keleti pályaudvarról délután 5 óra 30 perckor és érkezés Aradra éjjel 12 óra 10 perckor.

Künstler Vizum és utazási iroda, mely megszerezte az egyedüli legolcsóbb vizumozó és utazási iroda, most újból bebizonyította, hogy abszolút korrektséggel és pontossággal rendezi a társasutazásokat és lehetővé tette azt, hogy sok kisjövendelmű ember örvendehessen karácsony ünnepein övéi között.

MAGYAR ANYANYELVÜEK! Magyar nemzetiségűek! A népszámlálási iven a 15-ös számú rovat felirata: anyanyelv; a 17-es rovaté pedig nemzetiség. Figyeljétek, hogy a biztos ezekben a rovatokba vallomástokat írja-e be!

6 havi **részletre** vásárolhat **Consum** könyvével **Neuländer szücsnél**, Fischer Eliza-palota, az udvarban, Bul. Reg. Maria 12.

Kolozsvári Mentők készpénz sorsjátéka!

II. osztály huzási napja 1930. december 28.
a kolozsvári Primárián.

Ezen osztályon is 218 drb. készpénznyeremény lesz kisorsolva.

Vegye meg azonnal sorsjegyet Aradon minden jobb trafikban.

117 lej előzetesen beküldött összeg ellenében vidéki rendeléseket is eszközöl a Központi Sorsjegyhivatal Cluj, Str. Memorandului 16. Telefon 8-33. és Eckstein Tivadar, Arad, Str. Ioan Weitzer No. 12. (v. Vas-u) December 23-ikán beérkező rendelések is postáztnak és az aznapi huzásban részt vesznek.

ARADRA hozták a siculai vadásztársaság két támadóját

A két csendőr ittas állapotban védekezik — Az aradi csendőrparancsnok személyesen vezeti le a nyomozást — Marsieu prefektus intézkedésére a csendőrököt felfüggesztették állásukból — A két csendőr arra kényszerítette a vadásztársaság tagjait, hogy másfélórán keresztül fenntartott kezekkel egy helyben álljon

Hatalmas feltűnést keltett az a csendőrségi botrány, amely Sicula község közelében történt és amelyről egyedül az *Aradi Közlöny* számolt be mai számában. Mint megírtuk, két ittas csendőr, névszerint *Cosor Marin* siculai csendőrőrmester és *Vadescu* csendőrkapitány megállított egy előkelő vadásztársaságot, melynek egyik tagja, *Oanea* borosjenői főszolgabíró volt és arra kényszerítette a társaság tagjait, hogy vadászfegyvereiket eldobják. Az esetről *Oanea* főbíró ma írásbeli jelentést tett Arad megye vezetőségének és jelentésében részletesen ismertette a vasárnap történeteket. A jelentés többek között elmondja, hogy

a vadásztársaság tagjainak másfél órán keresztül kellett feltartott kezekkel egy helyben állni,

majd másfél óra múlva az ittas őrmester közölte, hogy a főbíró szabadon mehet utjára, míg a társaság többi tagjai helyükön maradnak. Hasonlóan volt alkalma *Oanea* főbírónak

intézkedni a két ittas csendőrrel szembe fordított fegyverrel való szállítása ügyében. Mint utólag kiderült, a csendőr nem lőtt rá a vadásztársaság tagjaira, hanem az egyik földredobott vadászfegyver sült el véletlenül.

Catana csendőrkapitány, az aradi csendőrparancsnokság vezetője nyomban kiszállt a helyszínre és levezette a szigorú vizsgálatot. A feltűnést keltő eset eredményeképpen a két, állásával visszaelő altisztet behozták az aradi csendőrparancsnokságra, ahol kihallgatták őket és vallomásukról jegyzőkönyvet vettek fel. Mára természetesen mindkét altiszt kijózanodott és megdöbbenéssel hallotta, hogy ittas állapotban milyen cselekedetre ragadtatta magát. Mindketten azzal védekeznek, hogy erősen ittas állapotban voltak és nem tudták fel fogni cselekedetük súlyos voltát. *Marsieu* Iustin dr. megyei prefektus intézkedésére mindkét csendőrt felfüggesztették állásától és megindult ellenük a fegyelmi vizsgálat. A bünyvált eljárás megindítása attól függ, hogy a vadásztársaság tagjai tesznek-e feljelentést *Cosor* őrmester és *Vadescu* kapitány ellen.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A MORGAN-CSOPORT köteles két év alatt Január elsején kezdetét veszi az aradi központ renoválása. automata telefonközpontot 1931. közepéig kifogástalan lesz a központ. A postafőnökség felhívása a telefonelőfizetőkhez. felszerelni Aradon

A közlekedésügyi miniszteriumnak legutóbb Aradra érkezett rendelete szerint most már befejezett ténynek tekinthető, hogy a Morgan-csoport az aradi telefonközpontot 1931. január elsején átveszi. Ezzel az aktuálisan egyidejűleg megkezdődik a telefonközpont renoválása. A tervek szerint ezek a munkálatok a jövő év közepéig befejezést nyernek és ezzel az aradi telefonközpont, ha nem is teljesen modernné, de legalább használhatóvá válik.

Az aradi telefon, már oly régóta vajdasó problémája azonban ezzel még korántsem nyert megoldást. A jelenlegi javítások, renoválások, átalakítások csak arra szolgálnak, hogy

ideig-óráig megfeleljenek a követelményeknek. A szerződés értelmében a Morgan-csoport köteles legkésőbb két éven belül Aradon automata központot berendezni. Ezek szerint tehát Aradnak 1933. január elsejéig automata telefonközpontja lesz.

A telefon központ átvételével kapcsolatban egyébként a postafőnökség felhívja azokat a telefon-előfizetőket, akik 1931. január elsejétől már nem kívánnak mint előfizetők szerepelni, hogy ezt a kívánságukat elseje előtt jelentseék be a postafőnökségen. Ellenkező esetben az előfizetők még három hónapig tartoznak az előfizetési díjakat fizetni.

= Földgáz találtak Marosvásárhely közelében. Marosvásárhelyről jelentik: A közeli Korompa községben egy társaság kisebb földbirtokot vásárolt gróf Toldalagi Józseftől. A birtokon földgázfúrásokat végeztek. Eddig eredményteleneknek bizonyultak a kísérletek, tegnap azonban 300 méter mélységben földgáz találtak.

= Titulescu tervezet dolgozott ki Európa pénzügyi ujjáépítéséről. Bucurestiből jelentik: A Népszövetség pénzügyi bizottsága január 15-én tartja ülését, amelyen Titulescu előterjeszti Európa pénzügyi ujjáépítésére vonatkozó tervezetét.

= Előadás az olcsó házépítésről. Folyó hó 28-án délután hat órakor, a „Casa Autonoma a Constructiilor” műszaki főtanácsosa, Sava Goiu mérnök, a városháza nagy tanácstermében előadást tart a Casa Autonoma olcsó házépítési akciójáról. Az intézet mindenki részére kivétel nélkül épít lakóházat. A megépített ház költségeit az építendő 15 év alatt, havi részletekben törlesztheti. A háztervek, valamint a költségvetés a városi mérnöki hivatalban tekinthetők meg.

Csáky óras-ékszerész Arad a Luther templommal szemben Karácsonyi és újévi ajándékok!

Kedvezményes árak mellett!!
(A „CONSUM” Részvénytársaság tagja).

Fizetése képtelen az Első Németszentpéteri Takarékpénztár

Kényszeregyezségi eljárást kért maga ellen. A betevők bizalmatlansága okozta a bank fizetése képtelenségét.

Mint németszentpéteri tudósítónk jelenti, az Első Németszentpéteri Takarékpénztár R. T. kényszeregyezségi eljárás megindítását kérte maga ellen. Az intézet fizetése képtelenségének közvetlen oka az, hogy igazgatója, *Berencz Vendel* a nyár folyamán hirtelen meghalt s halála után a betevők megrohanták a pénztárat. A bank eleinte fennakadás nélkül tett eleget betétesei követeléseinek, azonban amikor az ostrom tovább folytatódott, az intézet vezetősége kijelentette, hogy ragaszkodik a felmondáshoz. Erre a lépésre az intézet szembeni bizalom teljesen megrendült és a bank vezetősége elhatározta, hogy kényszeregyezségi eljárást kér maga ellen.

Hogy mennyi a passzív, azt egyelőre még nem lehet pontosan tudni. Beavatottak szerint a dubioz követelések összege 1.200.000 lej. A pénztárat 1900-ban alakult 70.000 korona alaptőkével, melyet 1926-ban 150.000 lejre emeltek fel. A betétek összege az utolsó mérleg szerint 7 millió lej. Az intézet veszteségének oka főleg az annakidején jegyzett hadikölcsön, mely a legutóbbi mérlegben 300 ezer lej jel szerepel.

A bank kényszeregyezségi kérelme a lakosság körében óriási izgalmat váltott ki. A kérelem egészen váratlanul érte a betéteseket, mivel a bank vezetősége éppen a közelmúltban folytatott tárgyalásokat az egyik temesvári pénztárral egy fúzió ügyében.

AZ
UJSÁG

MINDEN SZOMBATI SZÁMÁBAN

INGYEN MÉLYNYOMÁSUS, KÉPES RÁDIÓ.

MELLÉKLET TELJES MŰSORRAL

Előfizetni lehet: **Sándor Iván** hírlapiroda, **Löbl** hírlapiroda aradi cégeknél

